GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Litt.
Sv.

TRANEMÅLA
SAMLINGEN

SKÄNKT TILL
GÖTEBORGS
STADSBIBLIOTEK
AF
AUGUST RÖHSS

I STÄMNINGSSTUNDER

DIKTER OCH UTKAST

AF

ALGOT SANDBERG

STOCKHOLM
E. A. TEGNÉRS FÖRLAG 1884.

STOCKHOLM,
P. A. NYMANS TRYCKERI 1884.

I STÄMNINGSSTUNDER

Storma, stormande hjärta!

Storma, stormande hjärta, brist ut och sjung!
Lifsblod, låt dina heta strömmar sjuda!
Håna, jubla vill jag — nu är jag ung —
fritt mitt bröst mot huggande stålen bjuda.
Ah — därinne fins glöd, som ingen ser,
glöd, som skulle bränna till aska ner,
dumma verld, din byggnad af lögn och gyckel!
Brusa, ungdomsmod!
Dränk mig i din flod,
låt mig få somna med ögat tåradt
af förtrytelsens tår,
käck, innan ålderns år
sjunga sin söfvande vaggsång af feghet och hyckel.

Storma, stormande hjärta, brist ut och sjung!
Håna, så dumma människohopen ryser!
Håna! — Ser du, han vacklar, verldars kung,
himlahusen bli tomma, så att man fryser.
Helvetselden, den slocknar efter hand,
ingen frälsare fins mer i Österland —
håna, så böner och psalmsång snart försvinna!
Se, den skälfver, din mund!
Blixt i ögats rund,
hydran i dödskamp vid brännande hånet —
och din klädnad blir röd,
men då är lögnen död —
och om du faller, blott håna, du seger skall vinna!

Storma, stormande hjärta, brist ut och sjung!
Jubla — känn, hur unga pulsarna glöda!
Jubla — sommarluften är varm och tung,
tung af doften af rosor hvita och röda.
Jubla! Lifvet molar i stam och rot,
strömmen sjunger vid skuggiga furors fot —
jubla, störta rusig i famn på naturen!
Jubla — det blir qväll,

och bak mossig häll
sol sjunker ned, det blir kylande svalka.
Frätande hånet glöm,
sätt dig en stund och dröm,
dröm, att du dör af döfvande blomdoft, af afton-
vind buren.

Storma, stormande hjärta, brist ut och sjung!
Jubla till möte läppar mjuka, som brinna.
Tryck dig fast till en skälfvande barm och ung,
se i ett öga, som tusenfaldt skiftar af kvinna!
Jubla, jubla! Glöm, att du hånat nyss,
drick dig rusig af älskogsvarm kyss på kyss,
säll, i lifsstarka, runda armar sluten.
Domna — domna blott!
Här är att somna godt —
stilla! Allt blir en trånande Lied ohne Worte. —
Ah — där är drufvoglöd!
Se hur den flammar röd,
Röd som pulsblod ur dallrande hjärta gjuten.

Storma, stormande hjärta! Snart brister du.
Lifsblod, låt dina heta vågor strömma!
Håna, jubla — än har du krafter ju —
älska, dröm, tills du för evigt får glömma!
Ingen himmel du har, som tar dig opp,
ingen fadersfamn hägrar som sista hopp,
då du lägger dig, stormande hjärta, till hvila.
Du har hånat ut,
du har jublat slut:
moder natur, här har du mig åter! —
Dock — ur din multnade kropp
spira där knopp vid knopp,
dofter af hån och jubel i sommarluften ila. —

Strid!

Kom, broder, vill du i striden följa,
gör då på vekliga hvilan slut!
Fäll upp visiret, det får ej dölja,
drag slipad klinga ur skidan ut!

Hör, broder, hör, huru mägtigt sjuder
hvar molekyl uti tidens ström.
Och tungblåst kamplur i dalar ljuder,
där herdeflöjten förr spelte öm.

Och skaror samlas och skaror tåga
mot rutten, urgammal ättelägg,
och resars nattvana ögon låga,
de rysta våldsamt på mossigt skägg.

Men re'n har förtruppen blifvit slagen,
re'n månget spökskepp har gått i kvaf.
Dock — frist du får först den stora dagen,
då siste gengångarn fått sin graf.

En kämpar modigt på höga kullar,
en värjer kojan i egen dal,
en står bland böljskum, där stormen rullar,
en är rekryt och en general. —

Det gör det samma, blott eggen biter
och pilen träffar sitt mål med hast!
Och samma blod sjuder i hopliter
som i matros eller lätt peltast.

Än är det skumt öfver land och vatten
och svept i skymning nu striden gnyr;
men, gläd dig! Evig är aldrig natten,
en gång för morgonen dock den flyr.

Hvad skall du med hjärta?

Hvad skall du med hjärta, broder —
ett hjärta af kött, ej af sten?
Det hör till de gamla moder,
som slopats för längese'n.

Det kan ju klappa, ett hjärta,
få bloden att rusa varm,
och så kan det känna smärta
och ömkan och hån och harm.

Så kan det älska kanhända
med brännande ungdomstörst —
hvad värre kan väl dig hända?
Det felet är ändå störst.

Nej, blotta du barmen modigt —
ett snitt, där du hör det slå!
Slit hjärtat ur bröstet blodigt!
Åh, stilla — skälf inte så!

Hvi skall du skälfva och sjuda,
du dumma muskel röd?
Nu kan du ju mer ej bjuda,
ej bulta med is eller glöd.

Och krama, krama bara
hvar droppe af blod därur!
Ditt blod, det är inte att spara
som efter andra djur.

Och slunga det sedan till jorden
och sparka det med din fot,
och gläds, att du tom är vorden,
kan lugn gå din verld emot.

Fyll sedan håligheten
med sviskon och äppelmos:
med kyrklig- och kungligheten
och annat nonsens därhos.

*

Och så, när du halstrats behändigt
och osar från modets kök
af nådiga kryddor — beständigt
för alla så söt en rök,

* * *

då är du likt gåsen färdig
att sättas på taffeln fram,
då först har du blifvit värdig
att ätas vid högtidligt glam.

Att vara en rätt så ädel,
som smakar gurmanders gom,
därpå får du orlofssedel —
hvem törs då fälla sin dom?

Nej — bort med ditt ömmande sinne!
Drif klappande hjärtat sin kos!
Fyll tomrummet sedan därinne
med sviskon och äppelmos.

*

Hvad skall du med hjärta, broder,
ett hjärta af kött, ej af sten?
Det hör till de gamla moder,
som slopats för länge se'n.

Släpa — och tig.

Han stretade våldsamt, hästen,
tog spjärn emot tuktad sten,
men rådde ej draga lasset,
som stannat i backen, hän.

Och drängen, den råa besten,
begagnade piskan brådt;
det syntes strimlor i huden
på kampen, där slag han fått.

Och gnistorna flögo om hofven,
han skrapade stenen lös.
Men ändå föllo slagen,
och djuret i fradga fnös.

Då hördes ett högljudt mummel
af dem, som gingo förbi;
man ryckte piskan från kusken:
»din skurk, det är djurplågeri!»

Så kom en poliskonstapel,
han gaf om saken rapport,
och körsvennen sedan fäldes
att böta för slik en sport. —

Jag tänkte vid denna synen:
ja, bättre att vara djur!
Det är ju straff på att plåga
det minsta kreatur.

Men dig, du stackars hjärta,
dig får man piska ihjäl!
Det fins ingen skyddsförening
för sargad människosjäl.

När lasset du fått att draga
af ruttet gammalt skräp
dig en gång för tungt har blifvit
och trött du är på ditt släp, —

om då du stannar i backen,
då, ve dig, trotsiga djur!
Då falla slagen tunga
och tätt som hagelskur.

Och nådiga drängar kappas
att gifva dig rapp på rapp,
och sluta ej, förr'n du dignar
och armen gisslat sig slapp.

Se'n bödlarne hedras och lönas
af kunglig lejontass. —
Dig sparkar man, sargad och blodig:
»Du kunde ha dragit ditt lass!»

Och vågar du fnysa af smärta
och göra buller och bång,
så mins, att till lås och bommar
är vägen just inte så lång.

Uppfostran.

Du mor, som har eller kanske skall få en son
och visligt vill fostra upp ditt himlalån,
så att han blifver dig och andra till glädje på jorden
och kan pretendera att komma till himlen opp,
när lifvet lemnar hans gamla, skrumpna kropp. —
Du ömma mor, jag ber dig, lyssna till dessa orden.

Jag ämnar här endast ge dig råd, som pröfvats
i vårt och andra land, där uppfostran rätt har öfvats,
och alldeles gå förbi, hvad man kallar natur,
som sträfvar att göra mänskan till kreatur;
ej alls ge dig lärdomar, hemtade från antiken,

som dock om sin ungdoms bildning var mycket
mån,
men sådant passar inte alls för din son,
det är ju ett annat andligt klimat i våra riken.

Nåväl, din pojke, han är en liten fyr,
som inte kan något annat än skrika och dia
och inte — af många skäl — får ha benen fria
och aldrig kan hålla sina organer i styr.
Jag kommer då först att tänka på ärftlighet —
dess studium blifvit vetenskap, som du vet —
den spelar, påstås, i lifvet en sådan roll,
på den beror, om ditt temperament går i dur
eller moll,
dock har den, det medges, inga bestämda gränser.
Men är det så, att det kommande slägtets ten-
denser
hänger på moderns tillstånd, innan det föds —
att fadern också har gett sin beskärda del
till fostrets andliga lif, det slår inte fel —
om modern, säger jag, ändå skattar det mesta,
då blir mitt råd till tiden en smula sent,

dock kan man flytta fram det, har jag ment,
om verkan då skulle visa sig vara den bästa.
Men om den satsen af erfarenheten stöds,
att människobarnen också i lindan supa —
förstå mig rätt — med modersmjölken in
en massa af anlag, ja moderns hela sinn',
då skall du säkert fatta det mägta djupa
uti mitt första och kanske bästa råd
och låta det finna för modersörat nåd.

Nå, detta allt, det var nu bara premisser,
men nu kommer konsekvensen, skall du se,
om blott om liten uppmärksamhet jag får be.
Så länge din son ligger diande i ditt knä,
skall du så brådt som om söndan engelska misser
dyrka din gud och läsa din bibel väl,
så att dess honung genomsyrar din själ.
Att också läsa en ortodox postilla
kanhända inte heller vore så illa;
så skall du studera Sveriges Rikes Lag
med alla dess tjocksådda olagligheter,
tag särskildt reda på skyldigheter
af såväl största som minsta slag.

Ibland kan du läsa såsom desert
»Evighetsblommor» af pastor primarius Fehr,
och framför allt, glöm inte herr C. D. W. —
det vore irreparabel försummelse.

När så din själ har frassat af hvarje rätt
och andemagen känner sig riktigt mätt,
då smältes allt, och ut i kroppen går kraften,
och pojken suger den in med näringssaften.
Han suger och suger, och får han ej se'n tendenser
att vara gudlig och laglydig utan gränser,
därtill att blifva en polkahårsidealare,
jag aldrig mer om uppfostran skall bli talare.

Här vill jag dock göra ett apropos.
Om saken med sonen din skulle arta sig så,
att han är tvungen att födas upp med amma,
så blir naturligtvis kuren för henne densamma.

Men härvidlag bör du ändå akta dig väl,
att ej du får en med grofhuggen pöbelsjäl,
hvarpå metoden inte det ringaste bet,
det kunde du ångra få i all evighet.

Men ej blott för själen man har att sörja;
en själ har ju säte i en kropp,
som också bör dragas förståndigt opp,
och därmed måste man tidigt börja. —
Din son, det vet du, bör lindas hårdt,
att broskiga benen må raka blifva,
så att han sedan kan stadigt klifva,
och detta bör inte falla dig svårt,
ty tänk, hvilka förebråelser stumma,
om extremiteterna skulle bli krumma.
Men skulle det ändå bära så till,
att pojken inte vill ligga still
och benen skulle växa åt sida —
nå, är det åt venster, då kan du kvida —
men är det åt höger, min vän, så vet,
att höger har gammal anciennetet,
och lycka betyder ju själfva ordet,*

* I latin och grekiska har »höger» ofta betydelsen af »lycklig».

och den, som i våra dagar ej tror det,
den är en kättare sant och visst,
det kan man säga så först som sist.
Nåväl! I dessa sorgliga tider,
då vinden tycks blåsa åt venster omsider,
då bör det skattas som lycka väl
att ega ett sådant naturel,
som sträfvar åt höger till alla delar
och hjälper under ens kryssning behändigt
till lyckans hamn. Ty ännu beständigt
är höger lycka, det icke felar.

Ponera, att pojken har slutat dia
och får begagna benen fria —
om gången har blifvit sned eller rak
vi lemna därhän, fast en vigtig sak. —
Men modersmjölken ej mer räcker till,
den lille skriker efter stadig mat
och gapar som skatungen ackurat
och vill bli mättad, förr'n han tiger still.
Då skall du skaffa en särskild rätt,
jag själf har aldrig den smakat eller sett,

jag tror ej den store Hagdahl den känner,
ej heller kokkonstens öfrige vänner,
men att den finnes, jag svär därpå,
man skönjer dess verkan alla dagar,
och att förneka orsaken då,
det strider ju rakt mot logikens lagar.
En mor gör allt för sitt barn, man sagt.
Nå, sträfva då, moder, af all din magt
att skaffa din hungriga son den rätten.
Jag lemnar åt dig att själf finna sätten,
men den förvånande verkan, som
den har, jag ändå vill tala om.
Af den förunderligt växer kroppen
från fotabjället till hufvudknoppen,
den ger en försvarlig embonpoint,
tar bort allt barnsligt, allt pojkaktigt fläng.
Men under det ben och muskler i allmänhet växa,
de tre och trettio kotor i rygg och hals
förblifva brosk och förbenas inte alls —
jag medger, att saken stöter en smula på häxa.
Dock, detta är ändå ett prima resultat.
Ty tänk så skönt, när gossen blir man i stat,
att kunna kröka ryggen i hvarje tum,
så att den står som en nedspänd båge krum,
och detta utan att benen behöfva knaka.

En sådan man, det vet du ju, lycka gör,
den häx- eller gudarätten du skaffa bör
och låta pojken äta, så käkens ledgångar braka.

När se'n din gosse börjar få mer förstånd
och tanken börjar göra kring allt sin rond,
då skall du lägga kapson på den ystra hästen
med hjälp af lärarkollegiet, vänner och presten.
Han skall blott tala, som alla dessa ha sagt —
att säga ja och amen det visar takt.
Så skall han tvingas att tro, det ett är tre,
att verldars kung är ett »gasformigt ryggrads-
djur»,
som en gång gjorde en människodotter sin kur
så ömt, att frukten däraf blef vår frälsare.
Se'n bör han läras att vörda auktoriteter,
att anse sublima urarfva löjligheter,
att le och smila med både lejon och rätvar,
att fästa väl på kinden förställningens smink,
att lyda blindt vid minsta nådiga vink,
att se kavat ut, fast hela kroppen bäfvar
och att förakta allt folk af «underklass,»
som släpar i dagens tunga sitt dryga lass.

Och har han talanger, exempelvis anlag för sång,
»Ur svenska hjärtans djup en gång»,
med dallrande röst bör han lära att sjunga.
Det brukas visst inte nu bland de unga,
men vakta din son för att nånsin bli ung,
vår ungdom, den dyrkar ej gud eller kung.

Ja, mera in i detalj jag inte vill gå.
Nog af, en förståndig vård bör gå ut därpå
att göra hvar älskad son till en skrumpen dvärg
med bukig mage och hederlig blågul färg,
med kronisk tjäskkatarr och ben utan märg,
som inte duga den minsta tunga att bära.
Då blir han ju slägten till evig, ovanskelig ära,
och »seklerna skola bära den stores lof» —
och änglarne sjunga hans namn i himlens hof. —

Men, moder, låt ej din son få veta af
att egna krafter naturen åt alla gaf!
Låt honom ej finna, att han har armar själf,

hvarmed han simma kan genom lifvets älf,
att tidernas ilande farkost ej kastar ankar,
att hvarje minut föder nya tankar.
Då kunde det hända, han stode för dig en dag
med upprätt hufvud som eget jag
och sade: »moder, du satt mig i lifvet in,
men vet, din tro, den är inte mera min,
den väg du gått, den kan din son ej gå,
ty märk, vi äro ej längre en, men två!
Tack för din vård, och nu på egna vingar
till berg, där vindarne strida käckt, jag svingar».
Då, moder, helt säkert hjärtesorg du fick,
din son du skulle begråta hvart ögonblick.
Åh — det är bittert, så bittert, när ungen flyr
med starka vingslag till ställen, som modern skyr.
Nej, vakta dig väl, att ej den kommer, den dagen,
då i din dröm du blir förfärligt bedragen. —

Le!

Le, när hjärtat i dig gråter
tårar utaf lifsvarm blod!
Le, när harm i hvitglöd sjuder,
le i bittert, hånligt mod!

Le vid hvarje lögn och feghet,
som ditt åsneöra hör!
Och är själf du feg och ljuger
än mer sött då le du bör.

Ja, kan blott du le och skämta,
strax du ansedd blir för klok,
hade du så ynklig hjärna,
som en dårhusmässig tok.

Apropos!

Jag ögnade genom en tidning,
organ för den kristna tron,
som talar på trenne sidor
om himmel, gud och mission.

Ibland den tjärdes annonser
om skinkor, tjänstfolk och skor
stod en uti svarta ramar
och mer än de andra stor,

Den korsfästes bild stod öfverst,
just inte gjord med finess,
och däromkring var en gloria
med inskriften I. H. S.

Det var en annons om oblater,
en krona pr skålpund, jag tror;
rabatt vid köp i partier:
affär'n tycktes vara stor.

Nåväl! När det spekuleras
i Kristi lekamen så där
af troende, månne ej dessa
gå heligheten för när?

Nej, otrogne vän! För den rene
du vet ju, att allt är rent.
Men håna ej löjligheten,
du kan få ångra det sent.

Hon var skön.

Hon var skön med de mörka lockars svall
och ögat, som blixtar sköt.
Kring barm och midja i yppigt fall
det hvita siden sig slöt.

Hon var skön i slipade kronors sken,
jag till mitt bröst henne drog.
Hon var skön! Jag dansade rusig hän,
jag hörde hur hjärtat slog.

Jag bjöd henne sedan eldig min arm. —
Vi sutto i halfljust rum.
Jag började tala, glödande varm —
min gud, hvad den sköna var dum!

Mins du?

Säg älskling, säg — mins du en sommarkväll.
Naturen sof vid mörkrets hjärta säll,
allt var så tyst, blott rännilns sakta språng,
i luften sjöngo dofterna sin sång,
en ljuf, förförisk sång. Bak skogens topp
i sönderbrustna moln gick månen opp.

Du stod där på altan i kvällen sval.
Kring midjan låg så mjuk en silkessjal,
du såg ditbort mot skogens mörka rand,
med hufvut lutadt i din vackra hand.
Du lyssnade till rosors röda dröm,
hvar fläkt af vällukt smekte kinden öm.

Jag satt på barrièrn — hvad hjärtat slog!
Hvar tanke, älskling, vid din åsyn dog,
jag velat sluta dig intill min barm —
du var så skön — och jag så älskogsvarm.
Men nej, jag blef så rädd. Gudinnan stod
vid pelarn stolt och stum — det bröts, mitt mod.

Så tyst! I glitterljus flöt ränniln fram.
Då på en gång en hviskning jag förnam:
»Ach, dummer Junge, küsse nur» — och så
jag kände mot mitt bröst ditt hjärta slå.
På hår och panna, ögon, kind och mund
jag tryckte kyss på kyss i samma stund.

Jag höll dig fängslad i min slutna famn,
du hviskade så ömma, ömma namn;
gudinnans stumma höghet fans ej kvar —
Prinzessin, ach Prinzessin Ilse blott du var!
Men rosendofter sjöngo än sin sång —
en kyss, en sista, skälfvande och lång.

Säg, mins du det? — Ack, nu är sommarn slut —
och sommardrömmen kanske jag drömt ut;
nu är du dotter till gud Comme il faut,
nu tala vi salongsspråk blott, vi två.
Din blick är stum, har endast kalla svar,
säg, blygs du öfver, att du älskat har?

JULFRÖJD.

Julfröjd.

Det var julafton.
Gnistrande kallt.

Klockan slog just nio i kyrktornet — dofva, tunga slag. Folkmassorna på trottoarerna började glesna, rörde sig brådskande framåt, stadsbuden sprungo gata upp och gata ned med sina rödlackade paket, och täckslädar med strålande, friskkindade ansigten innanför rutorna och stora korgar på kuskbockarne ilade fram under piskesmällar och bjällerklang. Inne i de ljusfylda butikerna expedierade uttröttade bodbetjänter sina sista, försenade kunder — ja där släckte man redan gasramperna och kronorna och fick så

brådt med att skrufva luckorna för dörrar och fönster. Alla längtade efter att få deltaga i den började julfröjden.

Däruppe från våningarna utströmmade ett haf af ljus. Kronorna voro tända i förmak och salonger, och i salarne brunno julljusen i konfektfylda granar. Och bakom de immiga fönstren såg man då och då hoppande och dansande skuggor röra sig, och när en eller annan dragruta för ett ögonblick öppnades, kunde man höra klingande glada skratt, blandade med ljud af gnällande trumpeter och skrällande trummor.

Men det var på de stora gatorna.

I den lilla gränden därborta såg det annorlunda ut. Där flämtade endast matt en dåsig gaslykta, och bakom de gamla träruckens spruckna, smutsiga rutor osade en dank eller en trasig fotogénlampa. En vilsekommen hund rände skällande fram och tillbaka, en uppskrämd katt ilade fräsande in under en förfallen stenfot — och där smög sig en trashank med händerna i byxfickorna, axlarne uppdragna och den barslitna mössan ned öfver öronen huttrande framåt. Då och då hördes ett rått skratt, en dundrande svordom eller ett spädbarnsskrik.

Nu blef en liten gestalt synlig vid hörnet af gränden. Det var en flicka, som bar en stor korg på armen. Hon gick sakta och mödosamt framåt, som om hon var mycket, mycket trött. Nu var hon vid lyktan. Hon stannade och började med sina stora, snedgångna känghasor sparka mot pålen. Så satte hon sina rödfrusna händer till munnen och blåste i dem.

Hon såg upp emot gasskenet.

Det var ett af dessa fula, lillgamla, hjärtskärande sorgmodiga ansigten, som man så ofta finner hos nödens och lidandets barn. Kinderna och näsan voro blåaktiga, ögonen talgiga och fuktiga, och i pannan hängde några tofviga, rödaktiga hårtestar. På hufvudet och kring skuldrorna var virad en sjal, som en gång kanske varit svart och hvit, men som nu bar tydliga spår efter att hafva blifvit begagnad som omhölje åt späda barn och sedan svedd framför elden. Kjolen var rödbrun, smutsig, och garneringarne, forna dagars prydnader, hängde, frånslitna, i trasor här och där.

Hon gick vidare.

Korgen, hvarur framstucko några isbelupna, smutsiga vedflisor, som hon hemtat i ett när-

beläget nybygge, måste vara tung för den lilla armen, ty hon fattade med handen tag i sjalhörnet och gick sträfsamt med kroppen lutad bakåt och åt sidan.

Nu trädde hon in i ett af rucklen. I den lilla förstugan stampade hon snön af sina fötter, fattade fumligt tag i nyckeln till en dörr, öppnade — och gick in.

Ett snuskigt kyffe — hennes hem.

Väggarna nästan utan tapeter, endast här och där en slamsa, våt och grön af fukt. Taket svart af rök, golfvet som om det vore jord. Här en rödbetsad klädståndssäng på maskstungna ben med några flottiga kuddar och ett trasigt täcke, hvarur vadden stack fram, där en lår, hvarpå med svarta bokstäfver stod måladt: R. C & K, 2751 — och där under: Aug. Hoffmann's Pianomagasin, Stockholm. Också en sängplats med några lumpor och en spånsäck! — Innanför dörren en skänk med en trasig tillbringare, några buteljer, en bleckstake och en våt trasa, och midt på golfvet en vagga, hvarvid en kvinna satt på en pall med ett dibarn i sitt sköte.

Ett magert, lidande, intetsägande anlete med ihåliga, brännande ögon.

Vid bordet framför fönstret stod en liten gosse på knä, sysslande med något arbete. För honom stod en »julstake», klädd med rödt och gult papper. Hans fingrar gingo så flitigt — då och då kliade han sig endast i sitt röda hufvud eller strök ett tag med handen under näsan.

Och öfver allt detta spred fotogenlampan, med sitt spruckna glas, som stod framför honom, sitt dystra, dåsiga sken.

Den lilla flickan satte ned korgen. Kvinnan, hennes moder, kastade en blick på den.

— Så litet, Mimmi — sade hon tonlöst.

— Jo — svarade denna — karlarna hade skottat snö, så mycket snö öfver veden, och jag fick gräfva långt, långt in.

Det ryckte till i moderns ansigte. Mimmi stack fingrarna i munnen.

— Skall jag göra eld, mamma? — frågade hon.

— Ja.

Mimmi gick till kakelugnen, föll på knä och lade in sina vedpinnar. Det gick inte så lätt att få eld i de sura stickorna, en kväfvande rök kom henne att hosta, så hon blef tårögd.

— Mamma, jag kan inte få ljuspiporna att sitta ihop — sade nu Kalle borta vid fönstret, i det han böjde några pappbitar rundt om fingret — får jag några knappnålar.

— Jag har inte några — svarade modren, som nu lade ned sitt barn i vaggan och började vagga — det dunkade vid hvarje tag, ty medarne voro ej runda längre.

— Men hur skall jag då bära mig åt? — vidblef Kalle nästan gråtande.

— Kära min gosse, bråka inte så mycket med din stake — vi ha ändå ingenting att sätta i den.

— Men pappa kommer ju hem snart, och då få vi väl både ljus och mat — jag är hungrig mamma.

Madam Larsons ögon blefvo fuktiga och hon svarade så tyst:

— Min gosse, du vet ju, att jag inte har någonting.

Kalle kastade pappbitarna och började gråta.

— Det var så ljust hos pastorns i kväll — sade Mimmi — där hade de gran och vist många julklappar. Jag såg di bar upp en gunghäst, du, Kalle.

— Äh — en gunghäst, svarade Kalle, i det han upphörde med gråten — hva' ä' de' för någe'! Vänta du, tills jag blir stor! Då får jag bli vid spårvagnarna och rida på riktiga hästar, du — de' ä' allt bättre det: — jag fryser, mamma.

— Kom och sätt dig här, Kalle — sade madam Larson och drog en pall fram till elden.

Kalle gick.

Det blef tyst en stund.

Så sporde han ånyo.

— Har du alls ingenting, mamma?

Modern ruskade på hufvudet. Men Kalle steg upp och gick till skänken. Där snokade han både oppe och nere. Plötsligt utstötte han ett glädjerop och skyndade tillbaka till sin plats. Han hade en half cikoriastång i handen, en af de där fyrkantiga med grönt omslag.

— Får jag det här, mamma?

— Inte kan du äta det, barn!

Men Kalle hörde inte — han hade redan börjat sin måltid. Ack, hvad cikorian smakade godt!

Återigen tyst. Kalle hade slutat sin måltid. Elden pyrde i kakelugnen.

— Tror du pappa kommer hem snart, mamma? — sporde nu Mimmi.

Madam Larson endast stirrade in bland eldbränderna. Då började Mimmi gråta, men tyst, mycket tyst. En tår föll på moderns hand.

— Gråter du, Mimmi?

Intet svar.

— Kära min lilla flicka, hur är det fatt? — frågade modern ängsligt. — Är du sjuk? — hon drog sin dotter upp i knät.

— Nej — men — jag — är — så hungrig — kom det stötvis. Och så en ström af tårar.

Madam Larson blef om möjligt ännu blekare. Hon viste, att Mimmi inte ätit något sedan kvällen förut.

— Hvarför skulle du äta upp allt sammans! — vände hon sig häftigt till Kalle.

Men han hörde inte — han hade somnat.

Madam Larsons läppar darrade. Hon klämde ihop ögonen, men där var ingen tår.

Då ref hon upp sitt lif, tog fram sitt ena, utmärglade bröst och sträckte det åt Mimmi, som låg nästan afsvimmad.

Flickan spratt till.

— Tag det, tag det, mitt barn — hviskade modern feberaktigt — än fins det litet kvar.

Och Mimmi lydde.

Det gick ej så lätt att dia. Dock — det gick. Men vid hvarje drag det stora spenbarnet drog, ryckte det i madam Larsons ansigte — det gjorde så ondt, så ondt!

Så somnade äfven Mimmi. Klockan blef half elfva.

Då hördes steg ute i förstugan, så ett dunkande mot en vägg och ett halthögt svärande.

Madam Larson spratt till. Det var hennes man, som kom hem. Hastigt väckte hon Kalle, lade Mimmi i den stora låren och ställde sig midt på golfvet.

Larson kom in.

— Fy fan, hvad här osar — skrek han genast.

— God afton, Larson — sade hustrun ödmjukt.

— Jaså, det skall vara julafton det här — fortsatte han, i det han slog sig ned vid fönstret — det syns då inte här åtminstone. Hade jag inte fått litet fisk och gröt på krogen, inte hade jag vetat af det inte. Fy för tusan, ett sån't hem man har.

— Har du några pengar, Larson? — vågade hustrun infalla.

— Pengar, pengar — röt mannen — aldrig hör jag annat! Ska' du nu ha pengar igen — tror du jag har någon sjö att ta ur, hva'? — och därmed grep han i västflickan, tog upp några slantar och kastade dem på bordet.

Madam Larson skyndade till för att hindra dem rulla ned på golfvet. Det var 65 öre.

Hon suckade.

— Ja, jama inte käring, säger jag, det är allt, hvad jag har — skrek han och kastade sig raklång i sängen.

— Kalle, dra af mig stöflarna — ropade han efter en stund och sträckte fram benet.

Kalle, som gått tillbaka till sin stake, sprang genast till sängen och och tog tag i den smutsiga, klumpiga stöfveln. Men han orkade ej få af den.

— Förbannade våp — röt fadern och sparkade honom med foten i bröstet, så att han tumlade tillbaka och började högljudt gråta.

— Tig unge — kom och hjälp mig, hustru!

Och madam Larson lyckades efter stor ansträngning få af honom stöflarna, hvarefter han föll i sömn.

Emellertid hade lillan i vaggan vaknat och börjat skrika. Så vaknade också Mimmi och satte sig opp.

— Pappa är hemma? hviskade hon.

— Ja — svarade modern.. — Orkar du vagga lillsyster en stund, medan jag går till magasinet. Få se, om det är öppet.

Mimmi vacklade upp till vaggan. Madam Larson tog en korg och gick ut.

— Ljus, mamma! — ropade Kalle efter henne mellan tårarne.

Magasinet, denna de fattigas tillflyktsort, var lyckligtvis ännu ej stängdt. Där, i den lilla nedrökta boden, gjorde nu madam Larson sina små uppköp och ilade så hem igen. —

— Sätt bordet midt på golfvet — sade hon åt Kalle, i det hon sköt vaggan åt sidan.

Kalle satte sin julstake i fönstret och drog fram bordet. Dess skefva fötter skrapade bullrande mot golfvet.

Larson låg och snarkade högt.

Madammen tog upp, hvad hon hade i korgen: några franska bröd och skorpor, ett mått kaffe, en half tjärndel socker, litet grädde i en kopp och några vedpinnar — det var ju så kallt. Men så var också hela kassan slut.

— Här har du, Kalle — sade modern, i det hon tog upp ett sista litet paket. Det innehöll tre små ljus, ett blått, ett rödt, ett grönt, och en bit af ett knappnålsbref. Kalle jublade.

— Får jag ta ett bröd? — frågade han därpå.

— Ät barn, ät — svarade madam Larson.

Så sprang Kalle till fönstret och började syssla i halfmörkret. Han var så glad åt sina ljus och sitt bröd.

— Vill du ha bröd, Mimmi? — frågade modern.

— Nej, mamma, jag väntar, tills vi få kaffet färdigt — det skall nog smaka godt.

Madam Larson gick till kakelugnsvrån, tog fram en sotig bleckpanna utan handtag, fylde den med vatten och satte den på några stickor i kakelugnen. Och Mimmi nästan slukade pannan med ögonen. Det var åtminstone varmt, och hon frös invärtes, fast det brände i kinderna.

Kalle hade så brådt vid fönstret. Han frasade med papper i mörkret, men ingen viste, hvad han gjorde. Så kom han fram och satte sin stake på bordet.

— Hurra, nu är den färdig — och ljusena ä' också i! Ska' vi tända'n, mamma?

— Vänta litet, barn, tills kaffet blir i ordning — svarade madam Larson.

Ändtligen tog hon ut pannan ur kakelugnen, gick så till skänken, fick fatt i några öronlösa koppar med omaka fat och en tallrik till brödet — och satte alltsammans på bordet.

— Kom nu, barn — sade hon.

Mimmi och Kalle satte sig.

— Nu tänder jag — ropade Kalle och drog eld på en svafvelsticka.

Och snart brunno de tre små ljusen. Det blef så ovanligt ljust därinne — och kaffet rykte i kopparne.

Kalle hade sådan aptit. Det ena brödet efter det andra försvann i hans lilla hungriga mage. Men Mimmi orkade ej mycket. Hon lutade sig tillbaka på stolen och stirrade på ljusen. Modern sade inte ett ord. Man hörde endast faderns snarkande och Kalles smackande.

— Nej, men ä' det inte vackert! — utropade han. Riktig jul — stiliga ljus! Ser ni, det var allt bra, att jag giorde en stake ändå. Men nu må ni tro det ska' bli någe!

Och så sprang han bort till fönstret och kom fram med några små paket i handen.

— Julklappar ska' vi ha, de' kan ni lita på. Här har du, mamma.

Madam Larson tog emot sitt paket och vecklade upp papperet. Det var hennes egen gamla »Sankey».

— Ja, du förstår, att det är »på låts» — sade Kalle.

— Mimmi — här har du. Men tag sakta, det är skört.

Men Mimmi hade inte varit nog försigtig. Ty i detsamma hon öppnade papperet, föll en liten degklump ut.

— Det var hufvudet — skrek Kalle — du ä' då inte alls rädd om någonting.

Han hade af innanmätet i sitt bröd gjort en liten deggubbe åt systern.

— Men jag ska' sätta på'et igen — sade han och tog sin lilla deggubbe. Då föllo benen af.

— Äh — jag tror jag gör en hund i stället — sade han och började knåda om klumpen.

— Lillsyster kunde jag inte få skallran färdig åt i kväll — hon får den i morgon i stället.

Så blef det tyst.

— Ger du inte pappa något? — frågade Mimmi trött.

— Han sparkade mig i bröstet — sade Kalle med en hämdfull, skygg blick mot sängen. —

Ljusen började brinna ner.

— Jag är trött, mamma, — sade Mimmi.

— Kläd af dig då mitt barn — sade madam Larson och steg upp.

Mimmi tog af sig sina trasor och lade sig i låren. Hon hade feber. Modern tog ned ett gammalt hästtäcke och höljde på henne.

— Ja vet ni, jag tror också jag lägger mig — sade Kalle, i det han gäspande sträckte sig med händerna i byxfickorna.

Och så kröp han ned intill systern.

Snart sofvo de begge barnen. Madam Larson satte sig vid vaggan. Så började lillan skrika. Hon tog fram sitt bröst. Men nej — hon hade ju ingenting där. Och det gjorde så ondt. Hon gick till bordet, tog en skorpa och en bit socker, tuggade det och lade in det i en gardintrasa. Så stack hon det i munnen på barnet, som genast började suga därpå begärligt.

Nu var det åter tyst.

Också lampan började slockna. Madam Larson gick hän till sängen och ruskade på Larson. Han rörde sig inte. Hon fattade tag i benen och ville flytta dem — han låg tvärs öfver bädden. Det var ingen plats för henne. Men då vaknade han.

— Hvad fan är det! — Låt mig vara, käring — annars så — —

Och så mumlade han något mellan tänderna och föll åter i sömn.

Hustrun suckade. Hon gick tillbaka och satte sig vid vaggan.

Där satt hon hela natten vaken med torra ögon.

* * *

Det började dagas.

I öster kunde man urskilja en grå rand. Stjärna efter stjärna bleknade. Men i fönstren tändes ljusen. Mörka skuggor rörde sig bakom gardinerna, och röken steg upp ur skorstenarne. Nu började det ringa i den tidiga julmorgonen — till otta.

Madam Larson lyfte upp sitt hufvud. Det värkte i nacken.

Alla sofvo omkring henne.

Det var kallt inne.

Och ingenting till mat.

Snart skulle alla vakna hungriga.

Hon var nära förtviflan.

Så grep hon den där sjalen, som en gång varit svart- och hvitrutig, snodde den kring sig och skyndade ut — kanske grosshandlarns Lina hade något att ge henne.

På gatorna var folket redan i rörelse. Stora skaror drogo till kyrkan, högtidsklädda, med salmböckerna i händerna. Och man kastade sneda, föraktfulla blickar på den fattiga, trasiga kvinnan, som så brådskande ilade framåt.

Där låg kyrkan. Massorna gingo in. Madam Larson såg ljusskenet, då dörrarne öppnades. Hon stannade vid kyrkogårdsgrindarna. Skulle hon våga sig in? Ack, hvad hon längtade dit — till värme, till ljus! Och att höra guds ord. Men hon var ju så ruskig.

Så skyndade hon hastigt förbi folket, smög sig in och ställde sig bakom en dörr.

Floder af ljus strömmade henne till möte.

Hon nästan bländades. Tusentals lågor strålade från ramperna, kandelabrarna och kronorna. Och frälsaren därborta vid altaret, hans törnekrona var af strålande ljus, spikarne i händer och fötter voro små blänkande bloss. Och från golfvet uppsteg en behaglig värme — man kunde nästan se den dallra i luften. Hvad ändå ljus och värme var härligt. Den fattiga kvinnan kände sig, som om hon velat sjunka till jorden. Det var så — — — så — — hon nästan drömde.

Nu brusade orgeln. Hvad det tonade härligt! Och från hela församlingen steg det mägtigt:

»Var helsad, sköna morgonstund!»

Madam Larson vaknade ur sina drömmar. — Var helsad, sköna morgonstund!

Det klack till i henne. Hon rätade på kroppen. Ja, här var det nog skönt — men — — men — —

Hon tänkte på sitt hem. Sången upplöste sig för henne i skärande missljud.

Så steg presten npp på predikstolen. Och han bådade allt folk stor glädje, ty i dag var född frälsaren, som är Kristus, herren i Davids stad. Och nu kunde man sjunga med glädje:

»Ära vare gud i höjden, frid på jorden, människorna en god vilja!»

Ja, frid på jorden! Det erfor man i denna stund, vid denna stora högtid, en glädjefest för alla, ty en stor gåfva var skänkt åt alla. O, om vi viste att annamma den! Hvad betydde då nöd och sorg och sjukdom! Med honom var det endast rikedom och glädje och evig helsa.

Åh, hvad det stormade i den fattiga kvinnans inre! Der uppstego röster, hårda, bittra röster. Hon hade velat skrika högt: »du ljuger! Du ljuger!« Det fins ingen frid på jorden — ingen! Hon viste det nog.

Och där stod han så fin, så svart och hvit, och ljög för församlingen, och åhörarne ljögo för hvarandra, då de smilande tillnickade hvarandra bekräftelse på herdens ord.

— — — Ja, gud vare tack! Af fullaste hjerta kunde man jubla den heliges lof. Ack, var helsad, du sköna morgonstund!

Madam Larsson ilade ut, liksom förföljd af eld. Prestens ord ljödo så skärande i hennes öron. Ah — hon hade velat döda denne man, som log och ljög på samma gång! Eller trodde han, att det var sanning han talade? Nej —

och tusen gånger nej! Julen var ingen glädjefest det viste han mycket väl. Och hon, hon kände det i sin värkbrutna kropp, sina svidande bröst och sin hungriga mage.

Hu — hvad det var kallt! Kallt var det också hemma. Hon måste skynda, innan barnen vaknade.

Och så svepte hon sjalen tätare omkring sig och ilade framåt — framåt.

GÄCKAD.

Gäckad.

Gäckad! Gäckad! — hånskrattade allt omkring honom, där han satt ensam i kabinettet.

Ute i salen dansade man kotiljong, tonerna af en larmande polka trängde sig igenom portièrerna. Gäckad! — ljöd också den.

Han dolde pannan i händerna. Arma hufvud, hvad det brände! Och ögonen glödde med fosforsglöd. Tankarne korsade hvarandra, han var ur stånd att styra dem.

Gäckad! Gäckad! — blef det hela.

Han störtade upp, ville fly. Men det var som om osynliga armar hållit honom fängslad,

han stannade. Gick fram till fönstret och tryckte sin lågande panna mot det kalla glaset. Rutan sprang sönder och föll klingande i gatan.

Han vände sig om. Portiererna blefvo stilla, ingen hade hört det.

Åh, denna förfärliga ångest! Han tyckte sig lida kroppsligt. Det var, som om benen icke längre ville bära honom, som om det låge en stor tyngd öfver bröstet — han sjönk ned i soffan.

Tårar! — kved han.

Men han kunde inte gråta. Och så satt han där orörlig med tungt arbetande bröst.

Han hade älskat — älskat utan tanke, utan beräkning, hade blifvit en enda stor, glödande kärlek.

Ty en sådan natur var han.

Och så hade han trott sig älskad. — —

Ja, nu kom det — — som blixtar — — den ena tanken efter den andra. Då — då — ja då hade han varit säker — och så lycklig.

Men hon hade lekt med honom bara. Sedan en timma viste han det — ja, han hade ju sett det.

Och den mannen kunde han inte hata, han höll nästan af honom.

Det var det allra förfärligaste.

Ett klingande skratt! — det var hon.

Gäckad! — ljöd också det.

Han reste sig upp. Svetten började perla ut i hans panna, stora, kalla droppar.

Han var lugn nu.

Ja, han trodde det.

Men han trodde också, att han skulle bli galen.

Blickarne foro kring rummet.

Der låg en röd dammaststol halft kullfallen mot aténiennen. Han gick och reste upp den. Då kom han framför det söndriga fönstret.

Det fläktade en kall nattvind därigenom. Gardinerna böljade sakta fram och tillbaka.

Nu föllo blickarne på golfvet.

Där låg en lilafärgad handske, fuktig och knorrad af svett, där ett tillknyckladt balkort, där en blomma, halft vissen.

En blomma — han tog upp den.

Gäckad! — hånlog tearosens brunaktiga blad.

Den hade han gifvit henne på eftermiddagen den sista, som fans i trädgården.

Så märkvärdigt lugn han var!

Men det var silfverglitter på golfvet också — ett skospänne. Äfven det tog han upp.

Det hade sutit i hennes skor. Han hade själf köpt dem åt henne inne i staden. Ja, nu minnes han så väl. »N:o 33, Hjalmar, inte ett halft nummer större, hör du det, gossen min» — hade hon sagt.

Gossen min!

Så lade han rosen och spännet på bordet. Han kände sig riktigt glad, så sataniskt, hånfullt glad. —.

Nej, det hade han inte sett förut. Man hade superat vid divansbordet.

Hvad lampan lyste dåligt — jaså, oljan var nästan slut.

Han tände armstakarna — sex ljus.

Ja, verkligen — två deserttallrikar, två champagneglas, halft urdruckna.

Hvilka hade månne sutit här? Jaså — hennes balkort låg ju bredvid.

Där — *han* således.

Nå, det syntes då också, att på den tallriken varit en riktig karlportion.

Han såg på dansprogrammet — hvad dansprogram ändå äro för en löjlighet!

Kotiljong: — — — —

Han lade det tillbaka på bordet.

Champagne — ja det skulle smaka godt.

Han tog hennes glas. Ah, det var dufvet, fradgan fans ej mer qvar.

Han höll det mot ljusen. Där syntes efter ett par läppar.

Så satte han det till munnen och tömde det.

I det samma darrade han till. Glaset föll i golfvet.

Åh — nu kom ångesten igen. Ja, nu var han tokig, det var säkert — inte en redig tanke.

Men nej — han hörde:

En herre — en dam — de öfriga paren stå still — — vals!

Löjligt! Aldrig hade han funnit kotiljong så löjlig som nu.

Han sparkade ut med foten. Bitarna af champagneglaset, som gått sönder, rasslade mot mattan. Han böjde sig ned.

Hvilken rolig samling glasbitar! Där var en sko, där en pistol, där en hammare, där en solfjäder, där en lancett. Nej så löjligt! En riktig lancett, smal, lång och skarp.

Han tog upp den.

Det började blöda ur tummen och pekfingret — han hade skurit sig.

Så hvass den var, sådana glänsande kanter — och utsirad var den också — han vände den i handen. Den blef klibbig af blodet.

Han lutade hufvudet mot soffgafveln, slöt ögonen och började tänka. Det blef ju rediga tankar, han gnolade melodien till valsen, som spelades därute.

Så böjde han sig framåt, lade glasskärfvan på bordet och stödde armen mot kanten. Lugnt knäpte han upp manschetten och slängde den utåt golfvet, löste upp skjortlinningen och blottade armen.

Det var en hårig, kraftig arm. Han spände den, och musklerna knöto sig. Så kände han långsamt utefter den, liksom om han sökt något.

Där var det — pulsen.

Kors, hvad blodet kom stötvis! Hastigare än han anat det.

Han tog glaslancetten, vände den en sekund mellan fingrarne. Så satte han den mot pulsen, lutade sig bakåt — och tryckte till.

Den sprang i bitar, och en blodstråle rusade mot taket. Han vände på hufvudet och såg ned. Rätt vackert blod — alldeles högrödt.

Ja, nu var han lugn — lugnare blef han. Han hörde musik, klingande skratt.

Men det var alls inte skärande.

Så blef han matt, mycket matt, och löjena och musiken blef endast till doft sus — — långt borta. Nu — — nu — — hörde han ingenting mer.

— — — Men ute i salen, där började man just skramla med kaffebrickorna.

EN BAL.

En bal.

Öfverste Kruuse, kommendanten, plägade alltid gifva »grand bal» den första december, på konungens namnsdag. Inte heller i år hade han gått ifrån sin vana, helst som det nu fans ännu en anledning till festlighet. Monarken hade nämligen hugnat sin trogne tjänare med Svärdsordens kommendörskors.

Ljusen voro tända i kasematternas kronor, och strålarne bröto sig ymnigt genom de blankfäjade kristallinserna. Största delen af gästerna voro redan samlade.

I förmaket sutto damerna i skära, hvita och blåa toaletter, tillbakalutade i stolarne, lekande

med sina soltjädrar, under det öfverstinnan, som i galadrägt tronade i soffan, gjorde sig all möjlig möda att upplifva den dåsiga konversationen. En eller annan kavaljer stödde sig vårdslöst mot en stolskarm och hviskade en artighet till sin sköna eller bad om en dans.

I salen gingo några herrar fram och tillbaka arm i arm, några bildade ett kotteri under ljuskronan. Bland dessa var öfverste Kruuses äldste son, Olof, garnisonsläkare, och äfven dottern i huset, Elise, stod där i sin hvita baldrägt. En af herrarne skref under många bockningar sitt namn på hennes balkort, under det att de andra otåligt väntade på, att turen skulle komma till dem.

Nu inträdde en ny gäst. Det var doktor Nils Alm, den yngste Kruuses lärare.

Fröken Elise skyndade emot honom.

— Välkommen, doktor — utropade hon — ni är förnäm, ni låter vänta på er.

Och hon räckte honom sin hand, sin hvita, beundransvärdt vackra hand, som ännu var obehandskad.

Doktor Alm bugade sig och frammumlade ett af dessa svar, som närmast likna en illa undertryckt harkling.

— Men ni ser inte glad ut — fortsatte hon — och ändå lofvade ni mig att ta med er ert bästa humör.

— Åh, ni bedrar er — svarade doktorn med ett leende — jag har hållit mitt löfte, och det behöfs endast tonerna af musiken för att få hjärtat att hoppa af fröjd.

Doktor Kruuse kom fram.

— Välkommen, välkommen, bror — hör du, Elise, baronen är förtviflad öfver, att du sprang din väg utan att ge honom en dans — ja, hör du, Nils, vill du dansa med fröken där, får du allt passa på.

— Får jag lof, fröken — frågade Nils Alm, i det han fattade Elises program.

— Men, Elise — sade brodern — baronen är i turen först.

Elise knyckte på hufvudet.

— Jag ger det åt hvem jag vill, kan jag tro — sade hon. Han, som behöfver böneman, får vänta.

Nils Alm tecknade sig för en polka. Kruuse gick sin väg.

— Kom nu, doktor — sade fröken Elise — låt oss gå in i förmaket, mamma väntar.

— Elise! Elise! — ljöd det därinifrån.

— Kom, kom — sade hon och fattade doktorn i armen.

Men han stod kvar — han skulle strax komma — han måste draga på sin andra handske.

Elise släppte hans arm och gick. Han såg efter henne.

Hon hade denna elastiska, sväfvande gång, som kom honom att tänka på en våg i sakta svallning; hennes något höga, rundade höfter vaggade behagsjukt under atlasens hvita hölje. Midjan var smärt utan att vara allt för smal, och den rika, yppiga barmen höjde och sänkte sig käckt af lefnadslust.

Olof Kruuse kom nu fram och tog sin vän Nils under armen. Så gingo båda in i förmaket.

Nils Alm var fem och tjugu år, men såg äldre ut, håret var redan grånadt. Hans stora, intelligenta ögon gledo frågande öfver samlingen därinne. Så stannade de på Elise. Hon var vacker. Under de tre månader, som Nils nästan dagligen kommit i Kruuseska familjen, hade han lärt känna henne ganska väl, trodde han. Begåfvad och stolt var hon, en verklig dam, ett

år äldre än han. Det talades om, att hon haft en historia. Ovilkorligt hade hon intresserat doktorn. Han hade inte träffat på många kvinnor under de senare åren, egentligen inga, han hade varit så upptagen af studier utomlands. Då han var tjugu år, hade han haft en varm sommardröm om kärlek, men den svann hän och lemnade efter sig melankoli. Nils Alm blef svärmare, grubblare. Det var då han rest bort. Och så hade han kommit hem till sina föräldrar, som bodde i den lilla staden bredvid fästningen, med doktorsdiplom från Göttingen och sjukt tvifvel i hjärtat, »uden midtpunkt». Nu påstods det, att han ämnade bli författare.

Mässingssextetten spelade upp en Straussvals, och par efter par begaf sig ut i salen. Man dansade långsamt hän öfver det bonade golfvet, man hade ännu inte takten inne, och någon balstämning var det heller ej. Öfverste Kruuse, en hvithårig man af medellängd, stod i dörren, bredbent, med händerna på ryggen, och såg på huru ungdomen roade sig. Doktor Alm, som inte fått dam till denna dans, underhöll sig på det lifligaste med öfverstinnan.

Emellertid tycktes dansen därute blifva lifli-

gare. Konversationen hade kommit i gång, och det surrade som af en bisvärm. Nils Alm vände sig gång efter annan åt dörren. Han såg Elise sväfva förbi. Hon måste dansa väl. —

Herrarne bockade sig för sina damer, gåfvo dem armen och förde dem in i buffeten. Så kom det ena paret efter det andra in i förmaket.

— Första polkan! — ropade dansanföraren.

Man spelade »Lachtäubchen», långsamt, piano, medan paren ordnade sig.

Nils Alm bjöd fröken Elise armen. Man ställde sig efter hvarandra inåt salongen.

— Vi dansa ut först — sade Elise.

Hon lade sin hand, som höll solfjädern med svandunet, på hans axel, han fattade henne fast om lifvet. I detsamma blef takten i musiken lifligare, och paren flögo hän öfver golfvet.

Nils och Elise dansade i början långsamt, men så drogos de med, och det gick i hvirflande fart. Så vände de och dansade ett par hvarf baklänges.

De stannade ett ögonblick.

— Jag bjuder upp er till damvalsen, doktor — sade Elise — eller är ni kanske redan engagerad?

Doktorn bugade sig; han skulle ha den äran. Så dansade de ut igen.

Tempot hade blifvit ännu lifligare, paren voro som elektriserade. Men då alla andra hvilade sig, dansade fröken Elise och hennes kavaljer allena.

Öfverstinnan kom fram i dörren och såg på dem.

— Ett vackert par, Carlo — sade hon till sin man.

Han vände henne ryggen och gick.

Då dansen var slut hängde sig Elise vid Nils' arm och nästan vacklade in i förmaket. Der sjönk hon ned i en fåtölj och tryckte handen med den hopslagna soltjädern mot sitt bröst.

— Så ni dansar, doktor — o min gud, hvad hjärtat bultar — ni måste ge mig något att dricka — sade hon flämtande.

Doktor Alm skyndade ut efter ett glas bischoff med is.

— Försigtigt, min fröken — varnade han.

Hon satte glaset till sina läppar och drack i små klunkar, och under tiden voro hennes ögon fästade på Nils Alm, som stödde sig på divansbordet. Han såg också på henne.

— Hvad ser ni på, doktor? — sporde hon.

— Än ni själf, fröken? — svarade denne.

Så började bägge skratta.

Hon ställde det tomma glaset på bordet.

— Dansar ni alltid så där våldsamt, doktor? frågade hon — stackare då flickorna.

— Åh nej — svarade doktor Alm — men ibland eldar musiken mig, och så var det nu så länge sedan jag dansade — här hemma i Sverige — fyra år sedan, tror jag.

— Således var jag den första landsmaninna, som efter er hemkomst fick hvila på er arm — sade hon skrattande.

Doktorn böjde ned hufvudet. Det flög liksom en skugga öfver hans ansigte och det ryckte spasmodiskt kring munnen.

Fröken Kruuse visste mer om Nils Alm än denne anade. Hon förstod hvar han nu dvaldes med tanken.

— Hvad tänker ni på doktor! — sporde hon.

— Månne på den där sista gången!

— Ja, fröken, det finnes saker, som man inte glömmer så lätt.

Så blef det tyst.

Elise Kruuse lutade sig tillbaka i stolen och började vifta med soltjädern och gnolade sakta den nyss spelade polkamelodien. Hon såg på doktorn öfver svandunet. Han kände hennes ögon fästade på sig, han kom allt mer och mer ur balstämning.

Plötsligt steg Elise Kruuse upp.

— Kom, grubblare — sade hon och tog hans arm — låt oss promenera.

I detsamma kom ett kotteri unga damer farande ut ur andra rummet. De tycktes ha omåttligt roligt, ty de uppgåfvo det ena klingande skrattet efter det andra. De lade genast beslag på sin värdinna. Doktor Alm bugade sig och gick — för att komma undan en stund.

I buffeten stötte han emellertid på öfversten och dennes place-major, en kapten, och Olof Kruuse, som stodo med glasen i hand. Det var omöjligt att slippa undan. Han måste klinga med herrarne en gång, två gånger, och då han inte bjudit upp till nästa dans, skulle han naturligtvis stanna där. Dörrarne skötos igen, och det blef stämning.

Det slamrade af sporrar i korridoren utanför. Det var öfverstens ordonnans, som bar upp posten.

Olof steg upp och gick ut — han skulle hemta ett angeläget bref, han väntade.

Plötsligt stormade han in igen, lemnande dörren på vid gafvel, och svängde ett nummer af Post- och Inrikes Tidningar i handen.

Öfversten for upp af stolen, liksom kastad af en tjäder.

— Här står utnämningen — skrek sonen. — Rullar mig i stoftet.

Fadern ryckte till sig tidningen och stirrade på de kära typerna. Ja, der stod det: »till kommendörer: — — — öfversten i armén, öfverstelöjtnanten vid artilleriet Carlo Bogislaus Kruuse.»

Det blef allmän gratulation.

— Nej, det måste man dricka på — ropade Olof. — Hit med glas — punsch — nej — champagne — N:o 15 — ropade han utåt korridoren — tag upp champagne och glas!

Korkarne flögo i taket och vinet perlade i glasen, den ena buteljen efter den andra tömdes.

— Tre hurra för farsgubben — skrek doktor Kruuse.

Och hurraropen ljödo ur fyra kraftiga strupar.

I detsamma slogos dörrarne upp och paren kommo in från danssalen. — — — — — — —

— Glädjen strålar ju riktigt ur ögonen på er, ni måste ha muntrat er betydligt därinne, doktor — sade Elise Kruuse till Nils Alm, då de valsade ut.

Hvarje misstämning var verkligen försvunnen, den eldiga champagnen hade dränkt den. Han kände sig lycklig och fri, blodet pulserade friskt, alla lifsandar voro vakna.

Hvilken vals! Han tyckte sig buren öfver det bonade golfvet. Han kände endast ett hjärtas slag mot sitt bröst, och en smärt, mjuk midja hvila i sin arm. Han såg en mjällhvit hals med en blek, genomskinlig åder, som fick bestämdare färg hvarje gång hufvudet böjdes öfver åt motsatta sidan. Han såg ett böljande, mörkt hår, som i en liten kokett lugg föll ned öfver en hög panna, mörka ögonbryn, som gingo nästan ihop öfver en grekisk näsa, hvars näsborrar vidgades litet för hvarje andedrag. Ett par ögon, stora, gråa som etsadt stål, betäckta af ett fuktigt skimmer, och som blickade så trånsjukt fram under långa, lena ögonfransar. Munnen var snarare stor än liten med läppar, krökande sig som röda, förföriska ormar, och en hy, som hade denna färg,

liksom när aftonrodnaden faller på en pingstliljas hvita kalk.

Nils Alm log och konverserade ovanligt lifligt både under dansen och uppehållen. Men Elise tycktes blifva mera tystlåten. Då hennes kavaljer talade, såg hon på honom ett ögonblick, och stodo de då i en fönsternisch och orden som snabbast flöto från hans läppar, då lade hon sin hand på hans arm, giorde ett litet tecken med hufvudet, och de dansade ut. Så lade doktorn märke till detta, och de valsade fram under tystnad. —

— Vi gå längre in — sade Elise, då Nils Alm ämnade stanna i förmaket.

— Ännu längre — upprepade hon, då de kommo till nästa rum.

De trädde in i ett litet förtjusande kabinett, hvars väggar voro dekorerade med frescomålningar i varma färger. Möblerna voro klädda med mörkrödt siden, mattan var mörkröd, och i taket hängde en pompejansk lampa, som spred ett dämpadt sken genom rosenfärgadt glas. Till venster var en väl två alnar djup fönsternisch med rika draperier. Där innanför stodo tvänne stolar och ett fint arbetadt litet bord.

Elise förde Nils dit in.

Fullmånens strålar föllo in genom fönstret.

— Jag tror vi draga för gardinerna — sade hon sakta — vi ha tillräckligt med ljus därifrån — hon pekade ut.

Nils löste upp de röda kordongerna, och silkesdammastgardinerna föllo ihop.

Så sutto de sig bägge midt emot hvarandra.

Elise lutade sig mot stolsryggen, med ena handen hängande utefter sidan och hufvudet framåtlutadt. Barmen höjde och sänkte sig ännu märkbart.

Strålarne från månen fylde nischens dunkel och omgåfvo Elise's hvita gestalt med ett trolskt skimmer. Ute från våningen hördes bullret af gästerna blott som ett sakta, dämpadt sorl. Annars var allt tyst — en stund. Så sade Elise långsamt:

— Doktor, jag har läst manuskriptet, ni lånade mig — det har gett mig mycket att tänka på. Kände ni Hortense?

— Inte som flicka — svarade Nils — men som gift.

— Och hon har berättat er sin historia?

— Till en del blott, till en del har jag hört

den af andra, och resten har jag så godt kunnat tänka mig.

— Om ni visste, hvad den gjorde intryck på mig, denna er historia om en passionerad kvinna, som hela sitt lif törstat efter kärlek utan att kunna släcka sin törst, som, när hon trånade efter sjudande drufsaft, måste nöja sig med urpressade kvarlefvor. Åh, jag har lidit och gråtit med er Hortense, hon har inte varit ur mina tankar, sedan i går. Hvart jag gått, hvar jag — —

Hon böjde sig framåt och ritade med den spetsiga sidenskon cirklar på mattan.

— Doktor — sade hon så — ni kunde lika gerna ha kallat er hjältinna Elise.

Hennes ögon hvilade på doktorn. Han rörde sig ej.

— Ja, — fortsatte hon, men det kom afbrutet — åt er kan jag säga det, ty ni hvarken missförstår mig eller tänker illa om mig — jag kände så väl igen mig i Hortense — som hon — har jag kämpat — och lidit, doktor Alm. Ni ser på mig — ja — ingen vet det — jag har varit — allt för mycket dam för att visa mig — sådan jag är. Men då jag läste er bok och såg — huru väl ni förstod oss kvinnor — då —

då — höll jag riktigt af er — och jag tänkte: han skall få veta det — han, som kan känna med — ty en gång måste det ut, doktor, en gång — annars dödar det — och jag vill inte dö — lefva vill jag — börja lefva.

Hon tystnade ett ögonblick och satte händerna för ansigtet. Hennes bröst häfdes våldsamt.

Därutifrån klingade åter tonerna af musiken.

— Har ni bjudit upp, doktor? — frågade hon och reste sig.

Hennes ansigte var blekt.

Nils svarade nej.

Så satte hon sig igen i samma ställning som förut. Nils tyckte, att hon darrade. Eller var det månstrålarne månne?

Han kände sig underlig till mods — så varm och beklämd.

Elise började snyfta. Nils ville säga något, men han viste ej hvad.

Plötsligt kastade hon sig på knä på golfvet, tryckte sitt hufvud mot Nils' händer. Tårarne föllo strida.

— O, Nils, Nils, hvarför har du ej kommit förr — hviskade hon.

Nils Alm kände blodet rusa åt kinderna och

han darrade. Han såg den härliga gestalten ligga framför sig, hörde de halft undertryckta snyftningarna, kände de varma tårarne tillra ned på handen.

— Elise, Elise — sade han — lugna er — stig upp — gråt inte så.

— Nej, nej, låt mig ligga, låt mig gråta ut — åh, det käns så godt att gråta.

Och snyftningarna kommo häftiga, korta, afbrutna. Så blefvo de längre, upphörde slutligen alldeles. Hon grät stilla.

Nils rörde sig ej. Han lät sin ena hand falla på hennes hufvud, strök smekande utefter hennes hår — hvad det var silkeslent, mjukt. Så lyfte han upp hennes varma panna och kyste den.

I detsamma gled hon upp från golfvet, smög sig intill honom.

— O, jag viste det, jag viste det — hviskade hon hänryckt — jag viste, att du älskade mig.

Och hon slog sina runda armar kring hans hals och kyste honom på munnen — långa, glödande kyssar.

Nils Alm var som berusad. Han kände de

mjuka läpparne mot sina, hennes pulsar slogo mot hans hals. Han tryckte henne intill sig.

— Hvad jag älskar dig, älskar dig, — hviskade hon och lät hufvudet sjunka mot hans bröst.

Så sutto de länge utan att säga ett ord.

— Nu vill jag lefva, lefva — jublade hon. — — — Åh, Nils, om du viste hvad allt hittills varit dödt. Ser du, äfven hos mig — fortsatte hon — flammade en gång en eld, en stor förtärande eld. Men endast inom mig, på ytan var jag kall som marmor. O, hvilken plåga! Jag våndades, grät, var många gånger kroppsligt vanmäktig. Och elden, som skulle närts af en annans kärlek, den frassade nu endast af mitt hjärtblod, jag kände, hur hvarje droppe sögs ifrån mig.

Hon höll upp ett ögonblick, såg med blixtrande ögon på Nils.

— Men jag hade ju dem, som älskade mig — sade hon så vidare — föräldrar, syskon, vänner. O, de endast ökade min plåga. Och när sedan blott de sista glöden flammade, då släckte just dessa ätven dem genom sina ömhetsbetygelser, sina kyssar. Det blef så kolande mörkt i hjärtat. — — Hvad ni äro lyckliga, ni män,

som kunna njuta, när lifvet bjuder: njut! För er ligger verlden öppen. Ah, men det är orätt! Det är inte endast er, Nils, som rätten tillkommer! Hvarför skulle vi vara dömda att lida och förtäras! Hvarför skola inte vi få följa, när hjärtat bjuder? Ja — hvarför? Orätt är det — orätt — har jag velat skrika ut tusende gånger! Edra rättigheter äro våra rättigheter — edra —

Hon höll upp.

— — Men nu är jag lycklig — fortfor hon — nu vill jag glömma, vill jag lefva för hvad som kommer — — Men hvarför träffade jag inte dig förr än nu, då jag trodde allt hopp ute.

Och åter en glödande kyss, en kyss, som inneslöt långa års kväfda passioner och längtan.

Så sutto de — länge — slutna i hvarandras armar.

Därute i salen hade emellertid dansen upphört. Deuxbattanterna hade slagits igen, man dukade till supé. Gästerna spredo sig i smårummen. Ett par kom in i kabinettet.

Nils Alm spratt till.

— Elise — hviskade han — man kan öfverraska oss.

Men paret gick genast sin väg. Därinne var då för kusligt.

Nils och Elise stego upp. Elise tryckte sina händer mot pannan ett ögonblick. Så blickade hon upp.

— Nils — sade hon — i morgon friar baronen till mig.

Nils Alm ryckte till.

— Och du? — frågade han hviskande.

— Ber honom vänta — — tills hvarje gnista af min stora eld slocknat. —

När öfverstinnan Kruuse inträdde i kabinettet för att söka sin dotter, stod doktor Alm och fäste upp dammastdraperierna. Elise hade gått in till sig.

— Bjud mig armen till supén, doktor Alm — sade öfverstinnan.

Så gingo de båda ut i matsalen.

DINA KOCH.

Dina Koch.

Min vän!

— — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

Ja, här skall du få historien.

Jag var ungefär tolf år.

Det var en dag i juni. Den lilla staden, där jag bodde, hade klädt sig i sommardrägt, stockholmarne, som plägade flytta dit ut på sommarnöje, hade alla anländt. Jag hade af min mor fått lof att gå ned till ångbåtsbryggan för att meta fisk i hamnen. Jag satt i en stor ökstock och kastade ut min ref bland löjorna, som stimmade i stim af flere hundra i vattenbrynet. Det

var så roligt att se på de små smidiga fiskarne, hur de behagfullt simmade omkring den lilla degkulan på kroken, hur de beto efter den, hur de liksom förargade slogo till den med stjärten, hur de gjorde hopp öfver den, vändande sin silfverfärgade bredsida mot solljuset. Fångsten blef just inte riklig, men jag måste tätt och ofta sätta på nytt bete, ty de voro så skickliga i att taga bort det utan att fastna på kroken, de små löjorna.

Som jag satt där, leende, med blicken fäst på den glittrande vattenytan, kände jag liksom en varm andedrägt öfver min venstra hand och så hörde jag ett litet fnysande. En smula förskräckt, drog jag handen åt mig och såg till sidan. Där stod bredvid mig den näpnaste lilla svarta hund med mörkbruna tassar, klippande öron och glänsande kloka ögon. Han stod med bakbenen på botten i båten, framtassarne lågo bredvid mig på toften, och då jag såg på honom, skällde han gladt och slog med sin lilla svansstump.

Jag har nu alltid tyckt mycket om sådana där små hundar, och nu lade jag bort mitt metspö för att smeka den lilla fyrfotingen. Hunden lät mig klappa sig, men borrade alltid med sin fina,

fuktiga nos i min venstra hand. Jag gaf till ett litet skratt — jag förstod, hvad hunden ville. I den handen hade jag mitt fiskbete.

— Jaså, är du hungrig — sade jag — och gaf honom en liten degkula.

Han åt upp den och slickade sig om nosen. Det tyckte jag var roligt. Jag fortsatte att mata honom en stund, men förde handen med brödkulorna än upp, än ned, än åt sidan, så att det lilla djuret fick göra många lustiga hopp. Slutligen sträckte jag handen ut öfver vattenytan. Hunden ställde sig med framtassarne mot relingen, lade hufvudet på sned och tjöt sakta. Så kastade jag skorpbiten ut i sjön. Han följde den med ögonen. Den föll ned midt i ett löjstim, och fiskarne fingo så brådt att visa sitt intresse för matstycket. De började leka omkring det med lustiga piruetter. Hunden plirade med ögonen, visade sina små hvita tänder, morrade och skälde. Jag skrattade högt och kastade oupphörligt stycken af skorpdegen ut i sjön.

— Tycker du om min hund? — hörde jag plötsligt en röst.

På bryggan stod en högväxt och vacker ung dam, stödd på ett elegant spetsparasoll.

— Tycker du om min hund? — upprepade hon sin fråga.

— Ja — svarade jag och såg på henne en smula undrande. — Hvad heter han?

— Karo — svarade damen.

Vid ljudet af sitt namn vände hunden på hufvudet och såg på sin herskarinna, liksom tveksam, om det var en kallelse han skulle hörsamma, eller inte. Men så återtog han sin lek med mig.

Damen satte sig på ett säte, som stod på bryggan. Jag kunde icke låta bli att se på henne, och hon å sin sida betraktade mig oafvändt, där jag satt i båten.

— Hvad heter du? — frågade hon slutligen.

— Mark — Mark Linde — svarade jag.

— Mark — sade hon för sig själf, i det hon sakta slog på spetsen af sin sko med parasollen — — — Mark — Och du bor här i staden.

— Ja, det är min pappa, som har verkstaden däruppe — svarade jag och pekade bort öfver några vedstaplar, som togo bort utsigten åt gatan.

— Jaså.

En stund därefter reste sig damen, lockade sin lilla hund, nickade farväl åt mig och gick. Jag började meta igen, men det var inte roligt

längre, och efter en stund virade jag upp min ref och gick — jag också.

Men sedan träffades vi många dagar nere vid hamnen, jag och damen med hunden. I början var jag blyg och sysselsatte mig uteslutande med Karo; men det tycktes, som om det näpna djuret riktigt bemödade sig att få sin herskarinna och sin lekkamrat förtroliga. Han sprang smekande än till den ena, än till den andra, skällande och hoppande, liksom för att få mig att närma mig henne, och ibland sprang han upp i hennes knä, satte hufvudet mellan framtassarne och gnälde smått åt mig. Och så småningom blef jag djärfvare. Jag började tala med den unga vackra damen, och hon hade så mycket att fråga om. Hon bjöd mig på bär och bakelser, smekte mig, då intet folk såg henne. Jag började känna mig så underligt väl till mods i hennes närhet. Ibland, då hon gick, kyste hon mig på håret — jag hade lockar den tiden — någon gång också på munnen. Jag drog mig rodnande undan, men jag följde henne med långa blickar, då hon vek om hörnet vid vedstaplarne. Och jag kände ett slags saknad. Och kyssarne! Ja, jag viste inte, hur

det nu var, men inte voro de som mammas inte, det kände jag nog.

Jag hade för länge sedan mistat lusten för meta, men jag gick ned till hamnen ändå — hvarje dag. Om mina möten med tant Dina — damen hade bedt mig kalla henne så — talade jag aldrig vid min mor. Jag brukade annars berätta allt för henne, men nu var det något som höll mig tillbaka. Jag kände, att viste mamma af det, då skulle allt det där underliga, obeskrifliga, som jag dunkelt förnam, men ej kunde göra mig reda för, vara borta med ens.

Och så blef jag första gången oärlig mot min mor.

En förmiddag, då jag som vanligt stod på bryggan, stödd på mitt metspö och oafvändt stirrade ned i vattnet, kom Dina Koch — hon hette så — och slog sig ned på soffan intill mig. Hon bar en stor, skär papperspåse i handen. Karo var inte med.

— God dag Mark — sade hon och strök med sin halfhandskade hand håret ur pannan på mig. — Karo frågar, om du skulle vilja komma hem och helsa på honom, han är sjuk.

— Sjuk — sade jag förvånad.

— Ja, han klämde i går så illa sin lilla tass mellan en dörr, att han i dag går och linkar. Stackars, stackars Karo, hjärtenosen.

Hon hade dragit mig ned bredvid sig på sätet.

— Dör han? — frågade jag.

— Åh nej, visst inte, gossen min — sade hon med ett lätt skratt. — Men kom nu, så gå vi hem till honom.

Jag följde utan invändningar med.

Dina Koch bodde inte så långt från ångbåtsbryggan i en vacker liten villa i schweiserstil med stor glasveranda utåt sjön. Då vi trädde in hos henne, hoppade Karo ned från en soffa och kom linkande emot oss på tre ben. Det fjärde var ombundet med en näsduk.

— Ja Karo, hjärtenosen, här har du honom nu — sade Dina, i det hon tog honom i famn och bar honom tillbaka till soffan. — Så ja, ligg nu snält en liten stund. Mark, sköt om din lekkamrat nu så länge, — jag kommer strax.

Härmed gick hon ut ur rummet.

Jag satte mig på en pall vid soffan och smekte den fyrfotade sjuklingen. Men så småningom började jag kasta blickarna omkring mig i rummet.

Det var fint därinne, det såg jag, mycket finare än hemma hos oss, ja så fint hade jag egentligen aldrig sett. Röda soffor och stolar, åh — så mjuka de voro, en spegel med förgyld ram, som räckte från golf till tak — en sådan hade jag sett i mammas förmak, då jag var mycket liten och vi ännu voro rika — ja, jag kom till och med i hog, att jag slagit sönder den med ett kägelklot och fått risbastu — den enda i mitt lif.

Bredvid mig, framför soffan, stod ett bord. Det var så blankt, att jag kunde spegla mig däri, och dignade nästan under sin börda af böcker. Stora, granna böcker i rödt och guld. Jag reste mig upp och började bläddra i en. Tjocka styfva blad, nästan bara taflor. Där var en, där bladen lågo alldeles lösa, också det planscher. Men det var endast nakna karlar och kvinnor, hvita på chokladbotten, som kyste hvarandra, omfamnade hvarandra, slogos med ormar och redo på små hvalfiskar.

Jag kunde inte låta bli att le. Där var ju en, som inte hade några armar, där var ett halft ben borta, där hela näsan, där hufvudet — oj, — hvad de sågo lustiga ut. Jag tyckte nog, att

de, som voro friska och färdiga, kunde klädt på sig litet mer — men förresten var det ju bara taflor.

Tant Dina kom in.

Jag höll plötsligt upp att bläddra i boken, som låg uppslagen. Så hade jag aldrig sett henne — så vacker, skulle jag tänkt, om jag varit aderton år. Hon hade alltid haft sin stora sommarhatt, när hon kommit ned till bryggan, nu var hon utan den och inte alls så klädd. Nu — — —

Hon var iklädd en lång morgonrock af denna blaserade gula färg, där det fins mycket af hvitt, dämpadt liksom af matta solreflexer. Den slöt tätt till om hennes högväxta, yppiga figur, och hennes yppighet, det var denna den tjuguåriga kvinnans, der hvarje djärft böljande linie hviskar: «njut«. Hennes hals var bar, så fyllig och så mjuk. Hennes hår, blondt, skiftande i matt bronsfärg, var uppkammadt från nacken, och i den nackens smidiga böjning låg en verld at åtrå bunden. Öfver pannan föll håret fram, vårdslöst krusadt. Under ögonbryn, som kunde kännas, knapt ses, lågo ögonen stora, mattblå. Näsan var liten, djärft uppåtböjd, munnen halföppen med ej mycket röda läppar, skälfvande liksom af vällust, hakan

var rund, en smula öfvermogen. Och hyn hade denna genomskinliga färg, som när man låter ljussken lysa genom handen.

Hon stödde händerna mot bordet och såg ned i boken, jag sett i. Jag kände, att jag rodnade och vågade inte se upp. Det var en kvinna, som låg där naken och gaf sitt barn di.

— Du tycker ju om böcker, Mark — sade hon.

— Ja, att läsa i — svarade jag.

Så gick Dina ut på verandan. Solen gassade in genom de stängda fönstren. Hon öppnade ett par och drog för markiserna. Så sträckte hon ut sig på en hvilstol, med ena handen mot bröstet, den andra hängde nedåt golfvet.

Luften var tryckande, halfdagern i rummet tung. Allt var mycket tyst, endast en spyflugas surrande och vågornas skvalp mot husets stenfot. Dina vände på hufvudet och såg inåt rummet, där jag ännu satt kvar. Jag hade slagit igen boken och höll nu på att betrakta ett porträtt, en stor kritritning, som hängde på väggen.

Så frågade jag:

— Komma inte de andra in?

— Hvilka?

— Hvem är det där? — frågade jag så, i det jag pekade på porträttet.

— Min fästman — svarade Dina och lät ögonen matt glida uppåt taflan, vände åter hufvudet och började stirra upp i det dekorerade taket.

Ah — det var sommarvärme! Hon knäpte sakta upp snörmakerierna på sin klädning.

— Ge mig påsen på bordet där, Mark — sade hon och sträckte ut ena handen.

Jag tog påsen och gick ut på verandan.

— Jag skall gå nu — sade jag.

— Åh nej, älsklingen, nu skola vi äta druvor — sade hon och drog mig så häftigt ned, att jag snafvade och nästan föll öfver henne. Min mun kom att röra vid den blottade barmen.

Långsamt steg blodet åt kinderna på mig. Jag stod och såg.

Jag såg hennes bröst, hur de sakta höjde och sänkte sig, hur de voro mjälla, hur de bletvo rosenfärgade bak genombrutna spetsar.

Aldrig hade ett mera kyskt öga än mitt skådat en ungdomlig kvinnobarm. Men det var oro inom mig, blodet var i svallning. Jag förstod ej hvad det var, som jäste inom mig, jag kände endast ett slags sällhet.

Dina hade tagit en drufklase, röda, stora drufvor. En och en stoppade hon i munnen, kramade sönder den med tungan och sväljde. Jag såg, hur halsen höjde sig för hvarje gång.

Jag fick också drufvor. Då jag skulle taga en klase, lindade Dina armen om mig. Jag lät hålla mig kvar, halflåg bredvid henne.

Hon kastade kvistarne af sin drufklase på golfvet. Så kyste hon mig på kinden, på håret.

Ingen sade ett ord. Hon tryckte mig intill sig i fast omtamning. Jag dolde mitt hufvud i den öppna barmen, kände mina läppar mot det mjuka, varma hullet. Hon kände min korta andedrägt sprida sig öfver bröstet. Hon blef så het, hon tryckte mig så hårdt intill sig, att det nästan gjorde ondt, och kyste, kyste lidelsefullt.

Jag nästan låg i domning, hade inga distinkta förnimmelser.

Och solen gassade, spyflugan surrade ännu, vågorna skvalpade mot stenfoten, ackompanjerade af messingsringarnes sakta klirrande i markiserna, då den svaga vinden satte dem i rörelse.

Jag låg som fastvuxen under hennes sugande kyss.

— Kyss mig — hviskade hon darrande.

— Jag såg på henne, det var som om hon talat ett främmande språk.

— Kyss mig, kyss mig — upprepade hon.

Och jag kyste hennes ena hvita bröst.

I detsamma började jag gråta.

Karo vaknade och gnälde sakta.

— Jag vill gå — snyftade jag — och gled ned på golfvet.

— Ja — sade Dina och låg kvar.

Jag tog min mössa, stannade tveksam midt på golfvet, sade inte ett ord. Tårarna hade stannat, jag skämdes, stackars gosse.

— Adjö, Mark — sade Dina och räckte fram handen åt mig.

Jag fattade den blygt.

— Kom igen en annan dag till Karo — sade hon och nickade vänligt.

Jag svarade ingenting, men stod som fastvuxen på min plats.

Dina tycktes inte vidare se mig. Hon låg en stund orörlig med handen utsträckt såsom hon gifvit mig den. Så vände hon på hufvudet:

— Karo, hjärtenosen — halte vännen, kom hit — sade hon.

Karo linkade ut på verandan till henne, hoppade upp i hennes knä och började slicka henne om munnen.

Hon hade bort honom, tog en drufklase ur påsen, som fallit ned bredvid henne. Men den var sönderkramad och klädningen smutsig af saften.

Hon gaf till ett skratt.

Det skrattet dref mig ut

* *
*

Hvem hon var? frågar du. Åh — hela staden viste det. Dina Koch var älskarinna till en gardeskapten — det var han som hyrde villan åt henne. —

En afton i våras såg jag henne på teatern. Tio år hade förändrat henne, men hon var ännu vacker. Jag kände blodet rusa åt kinderna, fick frosskakningar. Hon bar demimonddamens skrikande stämpel tryckt på hela sin yppiga gestalt. Jag tror inte hon kände igen mig.

— — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —

Din
Mark Linde.

FÖRLORAD.

Förlorad.

Hon var af medelhöjd, spenslig och finbygd, men hvarje linie var mjuk, och gången var som på stålfjädrar. Hennes ansigte var ett mästerverk af uttrycksfullhet — med sina gråa ögon under knapt skönjbara bryn, sin lilla raka näsa, sin mun med de spasmodiska ryckningarna omkring.

Hon var ett och tjugo år, en begåfvad kvinna — ett geni, sade somliga. Och det var nog så. Då man talade till henne, förnam man så godt hennes öfverlägsenhet, i hvarje ord, hvarje blick af de grå ögonen, och man förvirrades lätt. Man konverserade därtör sällan med henne, d. v. s. pratade nonsens. Men också den konsten var

hon mästarinna i, kunde vara en sprittande spirituel salongsdam. Själf älskade hon att nämna sig det kalla hufvudet och det varma hjärtat.

Det förra herskade, det senare gömde sig — oftast. Endast ibland kunde dess glöd flamma till, så att verlden såg, att det fans eld därinne. Det var när kvinnofrågan kom på tal. Hon hade läst Mill, älskade honom. När så någon gång det kom att talas om kvinnorna, deras ställning som lastdjur med endast skyldigheter, eller då galanteriet sträfvade att framställa dem som änglar, hvilka skulle ses genom druffylda glas, då kunde det komma från henne några ord, hvassa som pilar från strammad hjärtesträng, men de kommo endast få. Det var, som om hon insett, att det tjänade till intet. Och så tog hon på sig sin kalla min, började tala om, att det hela ändå inte var någonting, att bäst vore göra som våra halfsyskon djuren: tiga och fördraga.

Så kom det sig, att hon blef ansedd för blaserad.

Men det fans ingen i verlden, som var så mycket kvinna som hon. Det viste några få hennes vänner. De viste, att hennes pulsar kunde bulta med glöd, de viste, att hon hatade förtryc-

ket, lögnen, dumheten, kälkborgerligheten, de viste, att hon skulle kunna älska.

Nu lefde hon i sin egen verld, med sina tankar och sina böcker. Ty hon läste mycket, läste, som om hon beredde sig till ett stort kall. Kanske att hon också gjorde det. Ingen viste. Sådant talade hon aldrig om. Men om det sköna, som stod hos hennes filosofer och diktare, det kunde hon tala om såsom ingen. Och hennes skönhetssans var så stor, så fin, så känslig. Hon njöt så af ett språks för att inte säga en stämmas böjliga klang, i blodfulla bilder kunde hon förälska sig. Hon såg behag, där det undgick alla andra — i blott en böjning af ett hufvud, i en gest med handen, i en fots ställning.

Så blef hon förälskad i en ung diktare, mycket svärmare, mycket entusiast, som afgudade henne, som älskade henne så, att hvarje annan tanke förgick. Och hennes vänner hade nog haft rätt. Hon kunde älska. Åh, det var sälla dagar de upplefde, dagar, då deras själar njöto så raffineradt. Och det var en kärlek för kärlekens egen skull, en kärlek utan alla beräkningar. Och ingen mer än de två kände den — ingen. Diktaren blef så jublande glad, när han

tänkte därpå — åh — ingen viste det. Men så undrade han, om det inte syntes på honom, han tyckte nästan det borde göra det. »Se inte så strålande ut», kunde hon säga till honom — »verlden kan ana — och då, då är det förbi.»

Sprüh'n einmal verdächt'ge Funken
Aus den Rosen — sorge nie!
Diese Welt glaubt nicht an Flammen
Und sie nimmt's für Poesie —

sjöng han då med Heine.

Den unge entusiasten sökte ge henne något af sitt stormande svärmeri. Då han fantiserade, log hon. Hvad han var mycket barn — tänkte hon. »Liebchen« — kunde hon säga — »du är en »söd dreng» — och därför håller jag också af dig. Men hvad vill du jag skall göra? Skrika ut allt, hvad jag har på hjärtat — nej, det duger inte; en kvinna strider inte ensam, ni måste hjälpa oss.» Och så var han beredd. De skulle gå i fält till sammans, de skulle — de skulle — så mycket. Men så slöt hon hans mun med en kyss — och han glömde alltsammans. »Ja, sade hon — »jag vet, att det endast är entusiasterna som vinna segrar, som föra verlden framåt, men

jag är ej någon sådan. Och nu vill jag för resten bara älska, älska.» — —

Så kom en dag en sjöofficer i hennes familj. Det var en man med maskstunget hjärta, kal hjässa, stora mustacher, stererotypt skratt och händer som skulle tagit pris på exposition. Han var kvick och berest — en öfverlägsen verldsman.

Hon frapperade honom. Han hade visserligen smakat på allt, hvad kvinnor heter, men hon var något nytt, något, som eggade honom en smula. Så började han göra henne sin kur, bjuda på konserter och andra nöjen en vouge, och slägten började bry henne för hennes tillbedjare. Hans hyllning mottog hon. Hon hade blifvit helt förbryllad. Det var första gången en kärlek med rationel konsekvens ur premisserna mött henne. Och slägten hjälpte under, friarn var af förnäm familj, det skulle göra alla ett halft hufvud högre att komma in i de kretsarna.

Sin svärmande älskare från förr tänkte hon nog på ibland, men man glömmer ju så lätt den, som inte har något annnat än sin stora kärlek.

Ändtligen friade officeren. Och slägten sade ja. Hvad skulle hon göra? Ah, hon var ju

inte annorlunda än andra kvinnor — tänkte hon. Hon kunde ju ändå inte uträtta något här i verlden. Att sitta ensam vore att kasta bort sig själf. Nå — då — —

Och när sedan de nyförlofvade efter eklateringen promenerade för första gången öfver Norrbro, då kom den unge diktaren gående. Han såg dem på afstånd, ville inte möta dem. Det kändes, som om hjärtat slagit ett enda jätteslag och så plötsligt stannat. Så gick han tvärt in till Bonnier.

Så gifte sig de förlofvade och fingo barn. Och den unga frun lemnade dem åt pigorna, själf roade hon sig endast. Nu grämer hon sig bara öfver, att hennes man inte tycks få flere ränder på armen. Hon hade tänkt, hon skulle bli amiralska.

Slägten också.

NÄR MOR DOG.

När mor dog.

Nu skulle mor dö.

Fritz gick rastlöst fram och tillbaka i rummet utanför sängkammaren. Endast portierna skilde honom från moderns rosslingar.

Ångesten dref honom från hörn till hörn.

Åh — det var ju förfärligt, att mor skulle dö.

Ja, det är förfärligt, när man själf har dödat henne.

Och det var detta Fritz hade gjort.

Hon hade älskat honom så, och han hade gjort henne sorg, hjärtesorg. Det var, när han gick bort från sin gud, den gud hon lärt honom älska, som hon själf älskade så högt. Så små-

ningom hade det kommit, utan att han själf viste huru, men borta var det, hvarje spår af barnatro. Och han hade inte kunnat dölja det. Han mindes nu så väl den dagen, då han sagt henne: »mor, det fins ingen gud — ja, försök inte att öfvertyga mig». Han kom ihog, huru hon då sett ut — blek som ett lik.

Den dagen hade hon fått såret, som nu lade henne i grafven. Hon hade sörjt lungsot på sig.

Om han hade dolt det — ja, om. Det var just ångesten. Han ville gråta, skrika högt, han kastade sig framstupa ned på soffan.

— »Jesus Kristus, hvilkens lekamen du annammar, bevare dig till evinnerligt lif» — hördes en entonig stämma inifrån sjukrummet.

Fritz sprang upp.

— Åh, du gemena prestskurk — hväste han.

Så föll han tillbaka på soffan.

Mor skulle just dö nu — dö.

Det ringde på tamburdörren. Det var doktorn, som kom. Han såg på Fritz, där denne halflåg på soffan, utan att röra sig, gick fram till honom, fattade hans arm.

— Ja, jag har feber — sade Fritz och ryckte till sig handen.

Doktorn försvann bakom portiererna.

Det blef tassande steg därinne.

Så kom Fritz' syster ut.

— Fritz — sade hon så lugnt — kom in och tag farväl af mamma.

Hon lade sin hand på broderns axel.

Han vacklade upp. Det ringde för öronen — dödsringning.

I sängkammaren brann nattlampan tungt på bordet. Bredvid stod den sirade nattvardskalken och mottog i sitt förgylda inre alla reflexer. I sängen låg modern, ett skelett — bara ögon. Presten satt på en stol vid fötterna, dottern stod lutad mot hufvudgärden, doktorn bredvid.

Fritz kastade sig ned vid bädden, utan ord, utan tårar.

En vagn körde förbi och kom golfvet att skaka, lampkupan att dallra. Ljudet dog bort, allt blef stilla.

Allt det lif, som fans kvar, tycktes flyta tillsammans i den sjukas ögon. Åh, hvilken kärlek det låg i den blicken, som hon fäste på sin sons böjda gestalt.

— Fritz — hviskade hon och lade handen på hans mjuka hår — Fritz.

Fritz stönade.

— Farväl, Fritz — fortfor hon — tack, gossen min — tack för glädje och tack för sorg. Nu är det slut, ser du — allt; nu går jag bort ifrån dig — till himlen.

Dottern snyftade, torkade svettdropparne ur moderns panna.

— Jag har bedt gud för dig min gosse — sade hon så, och jag vet, att ett så många böners barn kan inte gå förloradt. Fritz, du vill ju möta mig däruppe, där ingen synd och plåga finnes?

Fritz låg som stel, han kunde inte röra sig.

— Fritz — hviskade modern ännu en gång. Nu var det nästan ångest.

Hon tog handen från håret för att föra den under ansigtet på honom och lyfta upp det. Ett hårstrå hade kommit in under hennes vigselring och följde med. Den lilla stickande smärtan kom Fritz att vakna. Han lyfte upp hufvudet. Munnen var vidöppen. Två brännande ögonpar mötte hvarandra — modrens och sonens.

— Fritz — stönade den sjuka och försökte resa på sig — säg, du vill ju möta mig däruppe i himlen, vid Lammets tron, du vill ju?

Fritz led osägliga kval. Han viste ju, att

det inte fans någon himmel, inte fans något lam, någon tron. Men de där brännande ögonen, så ångestfulla!

Han tryckte modrens kallnande hand mot ansigtet. Men inte ett ord.

Den sjuka hade rest sig upp med en sista ansträngning af de flyktande krafterna. Hennes händer fattade om sonens hals.

— Säg — vill du — stönade hon — jag släpper dig icke, med mindre — jag kan inte dö utan att veta, att du vill. — Skola vi mötas i himlen, Fritz, säg — skola vi?

Det var något förfärligt i den döendes röst. Alla de innevarande kände det.

— O, Fritz — grät systern och kastade sig ned bredvid honom.

— Ni är hård — sade presten.

Och än en gång kom frågan från modren:

— Fritz, vill du möta mig däruppe, i himlen.

— Ja, — stönade han och sjönk i hop som en köttmassa.

Den sjuka gled ned på sina kuddar.

— Tack, Jesus — hviskade hon och slöt ögonen. Inte ord förmådde hon yttra mera — med några rosslingar slocknade hon ut.

Dottern snyftade sakta. Sonen låg som död — han också. Så reste presten sig och sträckte armarne välsignande ut öfver sängen.

— Jesu, tag hennes saliga ande nådigt i ditt sköte — sade han.

Fritz ryckte till vid orden, reste på hufvudet och strök sig öfver pannan.

— Mamma är död — hviskade systern.

— Död? — skrek Fritz — död?

Han stirrade vildt än på den ena, än på den andra. Doktorn nickade sorgset.

— Död! Och det sista ord jag sade henne var en lögn, en stor lögn — röt han fram nästan i vansinne.

Så kastade han sig skrikande af smärta öfver den döda kroppen.

— Död, död! — kom det oupphörligt.

Presten och doktorn måste taga i och med våld lyfta upp honom.

— Förbannade prestsatan, hörde du jag ljög för henne — skrek Fritz och knöt handen för prestens ansigte.

Denne ryggade tillbaka.

Men i detsamma vacklade Fritz och föll i doktorns armar utan medvetande.

Så släpade man ut honom och bredde ett lakan öfver den döda.

Och hela natten lyste lampan på den hvita bädden, på den sirade kalken på nattduksbordet. Men Fritz låg i sin säng och ropade i yrsel:

— Det sista jag sade till mor var en lögn, en svart lögn!

MINNEN

PROVERB.

PERSONERNA:

FRIHERRINNAN.
GEORG HEDNER.
EN BARNFLICKA.

(Modern salong. Dörrar i fonden och till höger. Till venster chaiselongue med guéridon. Till höger pianino. Majolikaspisel i hörnet. Midt i rummet bord med planschverk, album och böcker i praktband. Rundt omkring emmor och stolar.

Då ridån går upp, sitter friherrinnan klädd i elegant förmiddagstoalett, på chaiselonguen, Hedner i en emma bredvid henne, helt vänd åt åskådarne.)

FRIHERRINNAN.

Ja, ni kan inte tänka er, doktor, hvad jag blef förvånad, då jag i går afton såg er stiga in i grefvens salong — ja, det kom så plötsligt, att jag till och med kände blodet rusa åt kinderna.

HEDNER.

Så-å! — Nå, sådant döljer man bakom soltjädern. Jaså — ne-nej, det var väl just ingen,

som väntade mig hem, inte. Förresten kunde jag gerna ha stannat, där jag var.

FRIHERRINNAN.

Det var således inte längtan — hemlängtan, som drog er hit upp!

HEDNER.

Hemlängtan? — nej då — det föll sig så bara. Jag kunde lika gerna rest till Tonkin till exempel — om kassan räckt till.

FRIHERRINNAN.

Det är tio år se'n vi träffades, tror jag.

HEDNER.

Ja, *det tror* jag också.

FRIHERRINNAN *(lutande sig tillbaka i soffan.)*

Och under den tiden har jag hunnit bli mina tretiotre — och ni — att bli ryktbar.

HEDNER.

Som Herostratos — ja.

FRIHERRINNAN.

Nej —

HEDNER.

Jo. — Tror ni inte att jag till exempel hos

grefvens i går märkte, att jag betraktades som ett riktigt *monstre*, jag, som skrifvit så samhällsupplösande, ja, omoraliska böcker. Det var verkligen djärft gjordt af Berndt att inbjuda mig.

FRIHERRINNAN.

Åh — unga grefven gör allt därvidlag, som han vill. Men ni tycks vara riktigt betagen i honom. Det förvånar mig verkligen, att ni — ni kan sympatisera med honom.

HEDNER.

Det har jag aldrig sagt, att jag gör. Men han är en sådan frisk natur, litet vildhjärna kanhända, en gåpåare, som är tårdig med allt i en blink — och sådana tycker jag om ibland.

FRIHERRINNAN.

Ha ni varit bekanta länge?

HEDNER.

Åh ja — bortåt två år.

FRIHERRINNAN.

Jaså — då träffade ni honom i Paris — det var vist strax han kom ut, det.

HEDNER.

Ja, jag stötte tillsammans med honom på ett

café chantant — vi råkade i gräl om en af divorna där — han utmanade mig — jag skrattade honom midt i ansigtet.

FRIHERRINNAN.

Och så blefvo ni vänner — ja, så kan det gå. *(Efter en paus).* Doktor, jag skall tala om för er, att jag fylde tretiotre år i förrgår.

HEDNER.

Ja, jag vet det.

FRIHERRINNAN.

Ni?

HEDNER.

Ja — var det så märkvärdigt?

FRIHERRINNAN.

Åh — jag tyckte bara, att ni kunde haft rättighet att glömma — på tio år.

HEDNER.

Det är inte alltid man begagnar sig af sina rättigheter här i lifvet.

FRIHERRINNAN.

Nej, det är sant. — Men nu dricker ni väl ett glas vin med mig — en återseendets skål?

(Hedner bugar sig sittande. Friherrinnan går fram till spiseln och fattar ringklockan. Säger så till betjänten, som kommer in genom fonden):

Crispin, gå efter vinkaraffen, som står till höger på buffeten i matsalen. *(Crispin går. Friherrinnan tar bort blomvasen, som står på guéridon'en, och ställer den på pianinot. Under tiden säger hon):* Vi dansade mycket i går.

HEDNER.

Ja, det var verkligen ovanligt.

(Crispin kommer in med karaff och glas på en bricka och sätter den på guéridon'en, hvarefter han går ut. Friherrinnan återtager sin plats på chaiselonguen.)

FRIHERRINNAN.

Så-å.

HEDNER.

Ja, det må jag väl säga, då jag inte gjort det sedan jag var hemma sist. *(Friherrinnan slår i vinet. Hedner skrattar lätt.)* Ha, ha, ha, — vet ni — sista valsen jag dansade, det var med er på *den där balen*, då jag snålade mig till ett par hvarf af — af — er man — det skulle jag inte ha gjort, eller hur?

FRIHERRINNAN *(i det hon fattar ett af glasen).*

A votre santé, monsieur le docteur *(leende)* — det är ju så ni har hört det en lång tid?

HEDNER.

Ja-a *(sätter glaset till läpparne).* Ah! *(betraktar silfveretiketten på karaffen).*

FRIHERRINNAN.

Ser ni, doktor — jag har heller inte glömt allt. Det där vinet — det var ju alltid ert vin det.

HEDNER.

Ja.

FRIHERRINNAN.

Röker ni ännu samma turkiska tobak också?

HEDNER.

Ja. — Vill ni, att jag skall rulla er en cigarett?

FRIHERRINNAN *(skrattande).*

Nej, vist inte! Men vill ni röka här, så får ni — det var bara det, jag ville säga. Jag vet ju ni tycker om det till vinet.

HEDNER *(ser sig litet omkring).*

Åh — för all del — jag vill vist inte — —

FRIHERRINNAN.

Ack — genera er inte — jag *ber* er.

HEDNER.

Nå, som ni vill — med största nöje. *(Rullar en cigarett och tänder den).*

FRIHERRINNAN *(efter en liten paus).*

Vet ni, doktor, jag har alltid tänkt, att det måtte vara bra härligt att få flacka omkring så där, som ni gjort, fri och utan bekymmer — inte som vi, stackare, när vi göra våra resor för att det skall så vara — nej, resa för att njuta, bara njuta allt nytt och allt skönt. Det måste vara att lefva.

HEDNER.

Åh-ja.

FRIHERRINNAN.

Ja, jag kommer nu att tänka på ett ställe i er första roman. Det är, när er hjälte är sjutton år, när han börjar känna tidens tankar bränna i sitt bröst, när han först förnimmer, att vingarne börja bära. Hur är det då ni säger? Jo — åh, jag kan det så väl utantill.

»Men än felade det honom något, syret, som skulle få elden att flamma klart. Och syret, det

finnes endast i lifvet. Således måste han lefva för att få något innehåll i sina drömmar. Och det var detta han väntade på, och en gång skulle det komma, det viste han.»

Doktor — jag hade så många gånger velat fråga er därom — men är inte allt detta personligt?

HEDNER.

Jo, kanhända det var det en gång.

FRIHERRINNAN.

Och ni må tro, att jag följt med hvarje ny rad ni sändt ut, och för hvarje gång har det flutit allt mera eld ur er penna, och den elden, den måste komma från hjertat — inte sant. Då har jag alltid tänkt på dessa ord. O, hvad ni måtte ha frassat af lifvets härliga syre!

HEDNER.

Nej, nu har ni allt misstagit er. Syre, säger ni? Det vet jag inte hvad det vill säga — kväfve är det — och bara kväfve, som min själ insupit.

FRIHERRINNAN.

Åh — nu narras ni på er själf. Tror ni inte man kan märka det! Tror ni det är kväfve,

som slår en till mötes från hvarje sida ni skrifvit? Åh nej — det är den närande gasen, som kommer lungorna att vidgas, kommer blodet att strömma högrödt.

HEDNER.

Jaså — nå, då får jag väl ge med mig. För resten kan det ju hända, att jag förde med mig någon liten kvantitet »komprimeradt» hemifrån — kanske har det räckt en tid. Men nu är det slut, det försäkrar jag er — alldeles slut. — Åh — tio år äro en lång tid.

FRIHERRINNAN.

Ja, det är en lång tid.

HEDNER.

På den tiden hinner allt mycket bra att bli askgrått — både hjärta och hufvud.

FRIHERRINNAN.

Ja, det är sant. — Och ni har blifvit gråhårig. — Men det blir man inte gerna vid tretiofem år. Doktor — *har* ni kanske inte varit lycklig.

HEDNER *(skrattande)*.

Lycklig! — Jo då — det har jag vist. — Ja, det vill säga — ibland, då stöfvelklackarne

varit snedgångna, rocken luggsliten och hatten *comme-ci comme-ça*, så att man inte kunnat gå ut annat än i skymningen, och man lefvat artistlif på några styfver om dagen, då kan det ha varit litet trist, förstås. Men så har lyckan flinat som en solvarg igen. Åh — vet ni — en sådan vagabond som jag kan aldrig vara olycklig.

FRIHERRINNAN.

Nu sitter ni och hånar er själf igen. Tror ni inte jag vet det? Ser ni — jag är också ett slags vagabondnatur.

HEDNER.

Nej, det hade jag på inte vetat.

FRIHERRINNAN.

Jo, jag var det inte — jag har blifvit det. Jag har inte ro någonstans, vet ni, numera — springer från den ena salongen till den andra, på middagar, baler, soaréer, konserter, basarer och gud vet allt — är inte det vagabondnatur?

HEDNER.

Jo, i viss mening. Men jag förstår inte riktigt hvad detta har att skaffa med hvad jag sade nyss. *(Efter en paus).* Eller är ni då icke lycklig med detta lif?

FRIHERRINNAM.

Och det kan ni tro?

HEDNER.

Ja. Hvarför gifte ni er annars till det?

FRIHERRINNAN.

Var inte bitter, doktor.

HEDNER.

Vist inte. *(Går bort och slår askan af sin cigarett. Sätter sig åter. Friherrinnan lutar sig tillbaka på chaiselonguen).*

FRIHERRINNAN.

Åh — det är alldeles som en doft af de gamla dagar i den där röken! *(Lutar sig framåt).* Doktor — vi ha allt bra mycket gemensamt.

HEDNER.

Ha haft — menar ni.

FRIHERRINNAN.

Ja — ha haft. Vi voro barn då — inte sant?

HEDNER.

Jag ja — inte ni.

FRIHERRINNAN.

Hvad var då jag?

HEDNER.

Åh — hvad var det ni själf älskade kalla er? Kvinnan med det kalla hufvudet och det varma hjärtat.

FRIHERRINNAN *(långsamt)*.

Men nu — nu har hjärtat hunnit bli lika kallt som hufvudet.

HEDNER.

Nå — det bör ni räkna som vinst.

FRIHERRINNAN.

Ah — ni är då så olik er — nu är ni bara elak. *(Reser sig och går ett slag på golfvet)*. Jag höll på att komma i stämning.

HEDNER.

Det skall ni akta er för — det är gammalmodigt. *(Friherrinnan sätter sig i en emma vid bordet midt i rummet och tar en bok i handen)*.

HEDNER.

Den där känner jag igen — är det inte Heine?

FRIHERRINNAN.

Jo *(lägger den tillbaka på bordet)*.

HEDNER.

Mins ni, är ni afgudade honom?

FRIHERRINNAN.

Ja.

HEDNER.

Kommer ni ihåg, när vi läste honom tillsammans? Hur vi då svärmade! Mins ni något af våra älsklingsstycken? Jo:

Mir träumte einst von Wildem Liebesglühn,
Von hübschen Locken. Myrten und Resede
Von süssen Lippen und von bittrer Rede,
Von düstrer Lieder düstern Melodien.

Ja — det var då det! Vi voro allt bra »gröna» ändå den tiden *(skrattar)*.

FRIHERRINNAN *(hastigt)*.

Skratta inte!

HEDNER *(som fortfar att skratta)*.

Jo — just det. *(Friherrinnan ser på honom, han tystnar)*. Då trodde vi ännu på lyckan, en lycka, som sög till sig hela vår andedrägt i sina kyssar, som sargade oss med lejontass, men som ändå var så stor, åh — så stor — en riktig fullblodslycka, som ni kallade den.

FRIHERRINNAN.

Ja-a. *(Paus)*.

HEDNER.

Men hur är det nu? Har ni inte kanske börjat finna, att lyckans fullblodssfinx blifvit ben och skinn, bara ben och skinn, att ådrorna ligga torkade, blodlösa utanpå huden — säg! — Åh nej — jag pratar ju bara dumheter — och ni, ni vill bara inbilla mig, att ni inte är lycklig. Vist är ni det — ni gifte er ju till sällhet. *(Paus.)* Eller säg mig en gång — hvarför gifte ni er?

FRIHERRINNAN.

Hedner — håna mig inte, det är inte ädelt *(hon sitter tyst en stund)*. Hvarför jag gifte mig — frågar ni? — det hörs, att ni är man. Vet ni, hvad det är att — — — Nej, det vet ni inte. Och om också — — doktor — har ni någonsin hört talas om en kvinna, som stått ut med att vara kvinna i längden? Jag tror inte det.

HEDNER *(en smula häftigt)*.

Men i de gamla dagar, då älskade ju jag er — hvarför blef ni inte min hustru!

FRIHERRINNAN *(som gått och satt sig på pianostolen.)*

Er hustru *(slår i detsamma ett disharmoniskt ackord på tangerna. Nu med fast röst)*. Er hustru?

Nej, doktor — er kan man älska, men inte gifta sig med. Hade jag gjort det, hade ni aldrig blifvit den ni är.

HEDNER.

Nej, det har ni rätt i — jag hade då aldrig blifvit en sådan här — *homme perdu (skrattar).*

(Friherrinnan har vändt sig helt till pianinot och börjat preludiera. Så spelar hon „Och hafvets unga tärna„ af Pacius. Hon återtager ett par gånger de sista ackorden. Hedner har under hela tiden lyssnat uppmärksamt. Nu har han gått fram till pianinot och står stödd emot det med sänkt hufvud. Då friherrinnan upphört, säger han):

HEDNER.

Spela det en gång till!

FRIHERRINNAN *(i det hon stiger upp)*

Nej, doktor — låt oss nu inte bli sentimentala — det äro vi för gamla till. Men vi glömma alldeles bort vårt vin — ert vin. *(Går fram till bordet och fyller på glasen. De klinga, hvarefter båda sätta sig på sina förra platser).*

HEDNER.

Åh — det är för märkvärdigt, hvad det kan ligga mycket i en melodi — ja, bara i en enda

ton kan ett helt lif flyta samman. Det är som om hvarje liten dallrande ljudvåg skulle komma till en med ett minne, mörkt eller ljust, men nu inte med pedalstyrka, nej då, dämpadt, bara så dämpadt.

FRIHERRINNAN.

Akta er för all del, doktor, att ni inte blir gammalmodig.

HEDNER *(varmt)*.

Åh — jag önskar just jag kunde bli så gammalmodig, att jag kunde sjunka tillbaka till dessa svunna dagar, då jag — nej, vi — badade i svallande floder af ljus, då vi, därför att vi egde hvarandra, kände lifslust i hvarje fiber, då vi trotsade allt — gud och människor — och då allt, allt smalt hän i Heine'sche Lieder. — Åh — om jag kunde göra dem olefda, dessa tio år — om jag kunde *(efter en paus)*. Sigrid — hvarför, hvarför fick jag inte älska dig?

FRIHERRINNAN *(långsamt)*.

Ja, hvarför —

HEDNER *(allt mera varm)*

Ja — hvarför följde du mig inte — ut i verlden — långt, långt bort. Vårt lif skulle ha varit

ett enda stort, jublande triumftåg! Jag skulle ha burit dig, så länge vingarne mina varit mägtiga — och den gången voro de starka — och så skulle du ha varit min, bara min — och om det någonsin blifvit mörker, då skulle du ha hviskat:

Du sollst deine Schmerzen vergessen,
Du sorgenkranker Gesell —

och genast skulle det ha varit så ljust, så glimrande ljust. Ah — att tänka på, att allt kunde ha varit så *(sträcker händerna ut mot friherrinnan)*. Nå, men så säg mig då — hvarför — hvarför — — — hvarför?

FRIHERRIDNAN *(böjer sig framåt)*.

Georg — du — du är en diktarnatur — du skulle aldrig kunnat hålla af mig — länge — som då — du skulle ha blifvit — — se så, Georg, blif inte vred — jag menar ju — —

HEDNER *(skrattar)*.

Ha, ha, ha — det är löjligt — du menar, jag skulle blifvit trött på dig — att allt var en stämning, ha, ha-ha. *(Paus)*. Sigrid, man kan glömma, det kan man, men det fins också saker, som så bränna sig in i hjärtat, att hvarje fiber däraf måste göras om intet, trasas sönder, innan

de försvinna. Åh — om du viste hvad jag försökt! Jag har bultat och slagit den stackars muskeln mot hvarje skarp klippkant, jag påträffat, för att få den i slarfvor, jag har släpat den miltals utefter verldens makadamiserade vägar för att sarga den, jag har sökt förfrysa den i nordpolsköld, förbränna den i ekvatorshetta — — nej, nej, nej, nej — det sitter där så fast, så fast. Och ändå är det så här — åh, så förskräckligt.

FRIHERRINNAN *(ömt)*.

Du stackars, käre gosse — har du verkligen älskat mig så mycket!

HEDNER.

Åh ja — säg käre gosse — det är som i de forna dagar! Om jag älskat dig så! Sigrid! *(Han rifver upp sin plånbok och tager upp en vissen ros)*. Vet du hvad det är?

FRIHERRINNAN *(tager den förvånad)*.

Nej —.

HEDNER.

Den rosen fylde tolf år i förrgår, för mig. Mins du inte, Sigrid — jag fick den en gång på din födelsedag — åh, hur väl jag mins den kvällen, hur du var klädd, hur du talade, huru vi stodo

där i förmaket, hur ljuset var dämpadt — — ja, du tycker väl jag är barnslig och undrar väl, hvad detta skall tjäna till, men ser du *(tar ännu upp några vissnade blommor)* — här är konvaljer — bruna — säg — mins du inte dem heller?

FRIHERRINNAN *(sakta)*.

Jo. —

HEDNER.

Den dagen hade jag blifvit student, Sigrid — de där voro belöningen för min hvita mössa — den natten kunde jag icke sofva en blund af bara lycka. — —

FRIHERRINNAN.

Och detta har du gömt!

HEDNER *(trohjärtadt)*.

Ja — det är hvad jag haft att lefva på — i tio år.

FRIHERRINNAN.

Du kära älskade, älskade barn.

HEDNDR.

Ja — det klingar också som i gamla dagar *(slår sin arm om hennes lif)*. Sigrid — hvad du är vacker — åh, alldeles som den gången —

(smeker henne) samma mjuka hår, samma underliga ögon, samma skälfvande mun. — —

FRIHERRINNAN.

Och du — samma stora, stora trofasta hjärta — samma brusande, sjudande hufvud *(kysser honom på pannan)*.

HEDNER.

Ah, Sigrid — hvad jag älskar dig!

FRIHERRINNAN.

Dottore — skulle du ännu lika gerna rest till Tonkin?

HEDNER.

Ah — nej, nu kan jag inte tänka mera — Sigrid — vill du, säg vill du — skola vi börja på nytt att lefva det *gamla* lifvet!

FRIHERRINNAN.

Drömma de gamla drömmarna, menar du — ja. — *(Hon kysser honom lidelsefullt.)*

BARNFLICKAN

(kommer häftigt in från dörren till höger. Hon bär i handen en ej alldeles tom diflaska, som hålles så att den blir fullt synlig för åskådarne).

Friherrinnan — — — flaskan! — —

(stannar förlägen, då hon ser Hedner och friherrinnan. Dessa synas till en början häpna, men sansa sig genast. I detsamma får friherrinnan syn på diflaskan och börjar högljudt skratta, under det hon pekar på densamma. Hedner följer med blicken hennes hand, ser ett ögonblik förvånad på barnflickan, sänker hufvudet och tiger. Så kastar han sig tillbaka i stolen och börjar skratta — han också. Under detta går ridån ned.

Innehåll:

Storma, stormande hjärta! . . . . . sid. 5
Strid . . . . . » 9
Hvad skall du med hjärta . . . . . » 11
Släpa — och tig . . . . . » 15
Uppfostran . . . . . » 19
Le . . . . . » 29
Apropos . . . . . » 30
Hon var skön . . . . . » 32
Mins du . . . . . » 33
Julfröjd . . . . . » 37
Gäckad . . . . . » 59
En bal . . . . . » 69
Dina Koch . . . . . » 91
Förlorad . . . . . » 107
När mor dog . . . . . » 115
Minnen . . . . . » 125

6000196506
Göteborgs universitetsbibliotek